

1926г.

МАЛАДЫ АРМІЯ

ЧАСОПІСЬ
— СЯЛЯНСКАЙ МОЛАДЗІ
ОРГАН ЦКЛКСМБ

XVIII
7442 (XVIII)

Бн 2486

№ 3 (21)

Комсамолія за вучобай.

1926 г.

З Ь М Е С Т

Стар.

Вокладка: Комсамолія за вучобай (фотаграфія). Як жыве моладзь у Заходняй Беларусі (ліст ад Комсамолу Заходняй Беларусі 8-му Зьезду Ленінскага Комуністычнага Саюзу Моладзі БССР).

Літаратурны адзел

С. Шушкевіч: Комсамол; Каля хаткі, сэрцу мілай; Радасьць мая звоніць (вершы)	2
Астаповіч: Сёмка Хруцкі (апавяданьне з нізкі „Часы мінулыя“)	2
Васіль Віцько: Люблю я край наш Беларускі... Паслухайце, дзеткі!; Скарга пана; Песьня комсамолкі (вершы)	4

Ленінская комсамолія

Што сказаў XIV зьезд аб працы сярод моладзі (артыкул)	5
---	---

Адусюль усяго па крысе

Допісы з Дукоры, Шацку, Капыля, Азярыцкай-Слабады, Балотні, саўхозу „Молат“, Кавалевіч, Койданава, Рудзенску, Прусінава; Свая мова абавязкова!—верш А. Салодкага	7
--	---

Дакторскія гутаркі.

Д-р Трэмповіч: Сухоты (артыкул)	9
---------------------------------	---

Вясковы тэатр

Юрка Доўгі: Хітрасьць Андрэя (сцэнічныя абразкі з быту Комсамолу)	11
---	----

Раім прачытаць

Нікановіч, Я. Кудзін, Міхейчык і інш.: „М. Зарэцкі—У віры жыцьця“	15
К. „Політшкола комсамольца“	—
Цві—віч: Як чытаць кнігі (артыкул)	16
Перапіска з нашымі супрацоўнікамі	—

„МАЛАДЫ АРАТЫ“

◁▷ апавясьціў конкурс на лепшае апавяданьне ▷◁

з мінулага альбо сучаснага жыцьця вясковага Комсамолу.

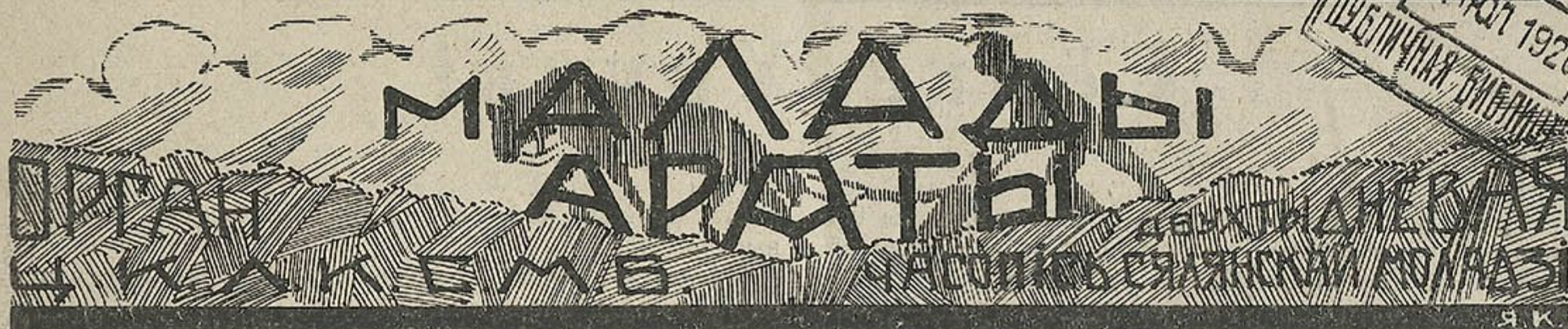
□ □ □ У конкурсе мае права ўдзельнічаць уся моладзь □ □ □

За тры лепшыя апавяданьні будуць дадзены прэміі:

Першая прэмія	15 р.
Другая „	10 „
Трэцяя „	поўная бібліятэчка „Маладняка“.

Увага: Апавяданьні павінны быць напісаны пабеларуску; па велічыні ня менш 2-х старонак „М. А.“. Апошні тэрмін дасылкі—1 красавіка 1926 г. На конвэртах павінен быць надпіс „на конкурс“. Пасьля разгляду ўсе апавяданьні, якія будуць прызнаны годнымі да друку, будуць выдрукаваны ў „Маладым Аратым“ пасьля прэміраваных, якія зьмяшчаюцца ў першую чаргу.

Р э д а к ц я.

№ 3

Л ю т ы 1926 г.

Менск

Вершы С. Шушкевіча

К о м с а м о л

Прысьвячаю Зьезду
Комсамолу.

Бывае—першым шлях ты сьледам значыш,
Бывае—першым разьбіваеш гурбам лбы,
Бывае—вечер над табою плача,
Бывае час—і дожджык над табой імжыць.

Ты сьмела йдзеш наперад буйным крокам,
Ты сьмела йдзеш, і ў сэрцы маладым
Бруіцца вера ў будучыны ўзьлёты,
Бруіцца сьмеласьці юнацкі ўздам.

А пры дарозе вехі, што расставіў,
Яны у сьвет комуны сьмела давядуць,
Ня зломіць вечер іх, хоць меў-бы крыльлі з сталі,
Ня зломіць іх гульня шумлівых бұр.

Каля хаткі, сэрцу мілай...

Каля хаткі, сэрцу мілай,
Пахінулася рабіна
І шаптала ў комін вуха
Ціха, ціха. Ветрык слухаў,
Яе шэпты ветрык слухаў.
А ў лісточках тэй рабіны
Ліўся голас салаўіны,
А пад ёю вечарочкам
Расьцьвітала васілёчкам—
Наша шчасьце расьцьвітала.
Але вырасла часіна,
Яна з мілай разлучыла.

Я паехаў. Горад шумны
Прывітаў мяне навукай,
Прывітаў мяне навукай.
Ня звівіліся з сумам грудзі
У маёй мілай. Помніць будзе,
Што казаў я ёй учора.
Я казаў: вярнуся скоры,
Да яе вярнуся скоры.
А прыеду не такім я...
Ой, зусім я стану іншым,
Прывязу я скарб над скарбы,
Ім дзяліцца без пагарды

Буду я тады з усімі.
А ў лісточках тэй рабіны
Будзе ліцца салаўіны
Голас ціхі. А пад ёю
Будзем з мілаю маёю
Аб каханьні байкі баяць.
Каля хаткі, сэрцу мілай,
Пахінулася рабіна
І шаптала ў комін вуха
Ціха, ціха. Ветрык слухаў,
Яе шэпты ветрык слухаў...

Радасьць мая звоніць...

Скамячу, як сьнежку,
Радасьць я сваю
І закіну ў плечы
Сёнешняму дню.

Радасьць мая звоніць
Словам маладым
Ад сялянскіх гонаў,
Ад зялёных ніў,

Ад дуброў шумлівых,
Ад вясковых хат,
Дзе ўжо ўсход іскрыцца
Новага жыцця.

Дзень мне усміхнецца
Ён такі, як я.
Ну, дык хто памкнецца
Радасьць утрымаць?

Скамячу, як сьнежку,
Радасьць я сваю
І закіну ў плечы
Сёнешняму дню.

Сёмка Хруцкі

(З гізі „Часы мінулы“).

Бацька Сёмкі—Пётра Хруцкі быў найлепшы ша-
вец на ўсё мястэчка. Нават сяляне з бліжэйшых вё-
сак прыяжджалі да Хруцкага заказваць бодзікі,
боты, бабскія чаравікі і пантоплі для дзяўчат—дочак.

Каб сказаць, што Хруцкі прыгожа рабіў гэтыя
самыя боты, бодзікі і чаравікі—дык не, але затое як
зробіць, дык паносіш гадкоў з пяць, найменш.

Не сядзеў Хруцкі без работы; вечна, з дня ў
дзень ля варстату, на якім і ля якога грудзі былі
навалены капылы, правідлы, гэсткі і кавалкі скур.

Раней працаваў ён разам з сваім братам Осіпам,
але гады чатыры таму назад Осіп пасхаў у Амэрыку
і згінуў бяз ведама.

Затое падрос сыноч Пётры—Сёмка.

Вучыўся Сёмка ў пачатковай школе, у другім
аддзяленьні.

Першым па навуцы быў, але-ж затое і прайда...

Хвост казе накруціць, з вучыцелем не паладзіць,
уцячы ад бацькі, калі ён часам захоча даць яму луп-
цоўку,—на ўсё спрыцен быў Сёмка...

Ну, але калі кампанію падтрымаць у якой-небудзь
гульні, як, напрыклад, у войска, альбо па ягады ці ў
рыбу ісьці, дык Сёмка самы першы таварыш і атаман.

Ня трэ было Сёмку па некалькі разоў прасіць
ісьці купацца; чуць заікнешся, а ён: „Хлопцы, я пер-
шы, хто за мной?“ І пашлі...

На самай глыбіні рэчкі Сёмка пясоч даставаў,
рыбу нырцом як пачне даставаць, дык толькі глядзіш,
як адна за адной на бераг ляціць з Сёмкавых рук.

І ня дзіва. Жывучы на Падоле ля самай рэчкі,
можна было ўсяму навучыцца, пры тым і бацька быў
вялікі ахвотнік на рэчцы блытацца, ловячы кулём
альбо волакай рыбу.

Была ў Сёмкі і маці—Агата.

Хваравітая кабеціна гадоў трыццаці пяці на-
выгляд.

Не падабаўся ёй Сёмка за яго выхадкі, а ў сваю
чаргу не падабалася яна Сёмку.

Вось з бацькам дык Сёмка ладзіў. Часамі бывала
і тое, што і бацька, зважаючы просьбам маткі, возьме
рамень дык замахнецца на Сёмку, а Сёмка ўжо за
парогам...

Але гэта траплялася рэдка, бо жыў Сёмка з
бацькамі ў згодзе.

II

Быў 1915 год. Сёмку мінула адзінаццаць год. Усё
мястэчка летась пачула чуткі аб вайне з немцам.

Але на гэтым усё спынілася.

На кірмашы ў нядзелю можна было пачуць, што
немцы перашлі ў наступленьне і падыходзяць да
Варшавы.

Мястэчка жыло спакойным жыццём.

Непакоіліся толькі тыя, мужы альбо сыны якіх
былі мобілізаваны і знаходзіліся на фронце.

Часам прыяжджалі на працягу апошняга году
салдаты з фронту раненыя—хто без нагі, бяз рукі,
а хто з прастрэненым жывотом альбо грудзмі.

А колькі тады размоў, ай-яй!

Любіў і Сёмка паслухаць, аб чым апавядаў той
ці іншы сусед, вярнуўшыся з фронту. Але ня веры-
лася яму, як гэта могуць ваяваць сапраўды, здава-
лася, што жартуюць. Але калі размова раненага сал-
дата даходзіла да-таго часу, калі ён паказваў сваю
абрубленую нагу ці руку, Сёмку становілася
вусьцішна, і ён прымушан быў верыць сапраўднасьці.

Сам Сёмка ня мог з сваймі паняццямі зразумець
вайны. Яму здавалася, што вайна адбывалася так:
выходзяць два салдаты адзін супроць другога і па-
чынаюць ваяваць. Б'юцца яны да тых часоў, пакуль
адзін другога не пераможа.

Такія думкі непакоілі яго, і ён, выбраўшы хвіліну,
за сталом адзін раз запытаўся ў бацькі:

— Тата, як гэта на вайне ваююць? Чаму нека-
торыя з нашых суседзяў пазварочваліся з вайны
хто без нагі, а хто бяз рукі альбо пальцаў?

Бацька, як былы салдат, здаволены за такое
разьвітое запытаньне сына, адказаў яму.

Сумны слухаў Сёмка апавяданьне бацькі пра
японскую вайну і забітых на ёй салдат.

Ня вытрымала маладое, ніколі да гэтуд нячуў-
шае сэрца Сёмкі, і сьлязьмі заіскрыліся вочы...
Сёмка плакаў міжвольна. Не хацелася плакаць, а
сьлёзы ўжо рагамі пацяклі па маладым твары...

Пахліпваючы, і палыкаючы саломыя сьлёзы,
якія сыякалі ў рот Сёмкі, ён запытаўся:

— А цябе і мяне, татка, могуць забіць на вайне?

Бацька ўжо і ня ведаў што адказваць. Нарэшце
адказаў:

— Могуць і ня могуць, як пашанцуе.

Зьбіўчывы адказ бацькі яшчэ больш распаліў
маладыя нэрвы Сёмкі, і ўжо не канчаючы вячэры,
Сёмка з плачам рынуўся на ложка і, уткнуўшыся
ў пярыну, не разьдзяваючыся заснуў...

Усю ноч здавалася яму, што ён недзе на вайне,
але каля свайго мястэчка, бо відаць іхняя хата і тое

возера, з якога выцякае рэчка, добра яму вядомая. У сьне бачыў ён, як уцякаюць, страляюць людзі, але ня з стрэльбін, а з кійкоў, як яны гуляючы стралялі. Здалася яму што, яго забілі і ён ляжаў ля руінаў замку, што каля возера... Ляжыць быццам ён забіты і плача, а над ім бацька з маткай стаяць і супакойваюць яго... Раптам бацька з маткай знікаюць, а над ім стаяць два японцы—два голых жоўтых чалавекі—і рагочуць з яго сьмерці... Думка—не хачу паміраць—прабіваецца ў яго розум, і Сёмка з плачам, хрыпла ва ўвесь голас закрычаў:

— Не, забітым быць не хачу!..

Пачула гэтыя словы, устаўшая ўжо з пасьцелі, маці Сёмкі і разбудзіла Сёмку. Прачнуўшыся, ён ня мог аддаць сабе справаздачы.

Абвёўшы навокал вачмі, Сёмка ўгледзіў, што ён ляжыць у ложку, у сваёй хаце, а сонца ігрыстымі праменьнямі заглянула і ў іхную хату.

Сёмка павесялеў і нават засьмяяўся сам з сябе, але нешта цяжкае, вялікае, страшнае запала ў глыбіню яго грудзей і сьціскала іх...

Азірнуўся Сёмка на падушку і, не паверыўшы зачам, памацаў... Яна так была зьліта яго сьлязьмі, што ажно была мокрай.

III

У мястэчку ўжо ня толькі былі размовы аб вайне з немцам, але і нават адчувалася вайна.

Кожын дзень можна было ўгледзець праходзячыя праз мястэчка вайсковыя часткі.

На пляцу супроць царквы ўжо некалькі дзён стаяў на прывале цэлы полк салдат.

Ля могілак салдаты капалі акопы.

Жыхароў мястэчка загадам прымушалі падвозіць дрэва для бліндажоў і зямлянак.

Соткі салдат рубілі пушчу напавал, усьцілаючы шлях дрэвам...

І прыгожа і жудасна было глядзець, як векавыя хвой рубіліся, абчышчаліся ад гальля і клаліся адна побач з другой на працягу дзесяткаў вёрст...

Нямецкія аэропланы ўсё часцей і часцей пачалі лётаць над мястэчкам, аглядаючы мясцовасьць.

У мястэчка прыбыў на аўтамабілях штаб нейкай дывізіі, разьмясьціўшыся ў памяшканьні вучылішча.

Высыпала на вуліцы мястэчка ўсё жыхарства, каб упяршыню паглядзець аўтамабілі, ці, як называлі, „танапіль“, і дзівіліся. Пачуць можна было:

— Бачыў, сусед мой міленькі, танапіль, ці не, дык паглядзі. І як гэта можна, каб без каня езьдзіў, га?

— Нячыстая сіла,—жагнаючыся адказваў другі,—нячыстая сіла... Дзе гэта відана, каб хрысьціянін ды на гэтым чарце, цыфу, на гэтым, як яго, танапіль езьдзіў. Гэта-ж нечысьці—паганага немца, кажуць, выдумка!

— Ты чого старик зазевался? Ань не выдывал такой что-ль машины? Ну и народ!!!—пытаўся з усьмешкай салдат, пільнаваўшы аўтамабілі.

— Упяршыню, дальбог, упяршыню,—адказвалі сяляне.

Наш Сёмка Хруцкі гэтак сама знаходзіўся тут. Праз якія месяцы чатыры яго ўжо нельга было пазнаць.

Пасьвістываючы, з чатырма хлапцамі яго ўзросту ён гэтак сама аглядаў „танапіль“. Ужо ў марах яго зарадзілася думка, каб як-небудзь пакатацца на гэтым „танапіль“, альбо, як ён яго назваў, „самакаце“.

У бацькінай старой шапцы, з прышпіленай да яе салдацкай какардай, прадстаўляючы з сябе салдата, босы, ён пранырліва шмыгаў з таварышамі навокал аўтамабіля і нават некалькі разоў баязьліва датрагіваўся да калёс.

Салдацкая песня з прысьвістамі і прыгукваньнямі прывабіла да сябе ўвагу Сёмкі з таварышамі, і яны ад „самакату“ ў перагонку паляцелі на пляц, дзе стаялі салдаты.

А за царквой артылерыйскія часткі ўстанаўлялі батарэю для абстрэлу нямецкіх аэропланаў, бо з кожным днём іх усё больш і больш пралятала над мястэчкам, а ў мястэчку раскватараваўся штаб дывізіі.

У друкарні.

Усё мястэчка прадстаўляла з сябе муравейнік, ня глядзячы на тое, што ўжо вечарэла.

Усё часцей і часцей праходзілі праз мястэчка ўзброеныя салдаты.

Толькі тады, калі сонца схавалася за зямлю, а на прасторах неба ўхмыляўся срэбны маладзік, цяжкім сном заснула мястэчка і ўсяго толькі на вуліцах можна было заўважыць вартаўнікоў з клякоткамі ды салдат з вінтоўкамі, пад нос напываючых тых ці іншых мотывы.

Спалі ўсе. Спаў і наш Сёмка, ня ведаючы, што новыя дні яго жыцця пагубяць яго...

(Канец будзе).

Астаповіч.

Вершы Васіля Віцько*) (Віцько?)

Люблю я край наш Беларускі!

Люблю я край наш Беларускі,
Наш родны край, свабодны край.
Люблю я поле, лес і краскі,
І свой зялёны родны гай.

Люблю чытаць газеты й кнігі
І вершы сам люблю складаць.
І родную сваю я мову
Люблю заўсёды ўжываць.

Люблю я ўсіх людзей працоўных,
Сваіх суседзяў-мужыкоў.
Люблю мужыцкую я працу,
І бяспрытульных бедакоў.

Люблю я кут свой родны, мілы
І родную сваю сям'ю,
І вёску тую, дзе радзіўся
О, як люблю я, як люблю!

Паслухайце дзеткі!

— Паслухайце, дзеткі, вы матку сваю,
Даўно гэта была. У нашым краю,
Працоўныя людзі пашлі на паноў
Вайною. Лілася там рэчкаю кроў...

На гэтай крывавай вялікай вайне
Забіты ваш бацька; ён вас і мяне,
Няшчасных, пакінуў свой век дажываць.
Казаў, каб любілі мы ўсе працаваць,

Каб моцна стаялі за бедных людзей
Каб слухалі дзеткі вы маткі сваеі.

— Добра,—сказалі ўсе дзеткі ў адказ:—
Выпаўнім матка мы бацькаў наказ,
За бедных, працоўных і добрых людзей
Стаяць мы ўсе будзем да сьмерці сваеі.

З табою-ж мы будзем як з маткаю жыць
І слухаць цябе, шанаваць і любіць.—
Заплакала з радасьці матка дзяцей
І дзеткам сказала: расьцеце скарэй!

Вучэцеся, дзеткі, каб цёмным ня быць,
Да сьмерці я буду вас, дзеткі, любіць.

Скарга папа.

Прашлі дзянечкі залатыя,—
Ня слухаць стаў народ папоў,
Амаль ўсе людзі зразумелі,
Што няма сьвятых багоў.

Ў царкву цяпер ніхто ня ходзіць,
Ніхто ня моліцца багом,
Ніхто гасьцінцаў ня прыносіць...
Ох! кепска жыць цяпер папам.

Бывала ў кожную нядзелю,
Як толькі прыдзеш у царкву,
Народу ў царкаўцы паўнютка,
Нясуць палотны й лён папу.

Цяпер ня так, як была ўперад,
Ўсе зьневажаюць бедных нас.
Ніхто ня хоча даць капейкі.
Мінуў на век шчаслівы час.

Эх, доля наша, ты папоўска!
Шчаслівых дзён нам не вярнуць
І мужыкоў, як гэта ўперад,
Не ашукаць і не надуць.

Песьня комсамолкі.

Пры камінку, ў роднай хаце
Кужаль тонка я праду,
І сьпяваю сваю песьню—
Зеляную лебяду.

Як палола я увесну,
Беспартыйнаю была,
Ў цемры я, з бацькамі разам,
Працавала і жыла.

А улетку у ячэйку
Мой Рыгор мяне завёў
І гаворыць: „Запішыся,
Ты, Хвядорка, ў комсамол“.

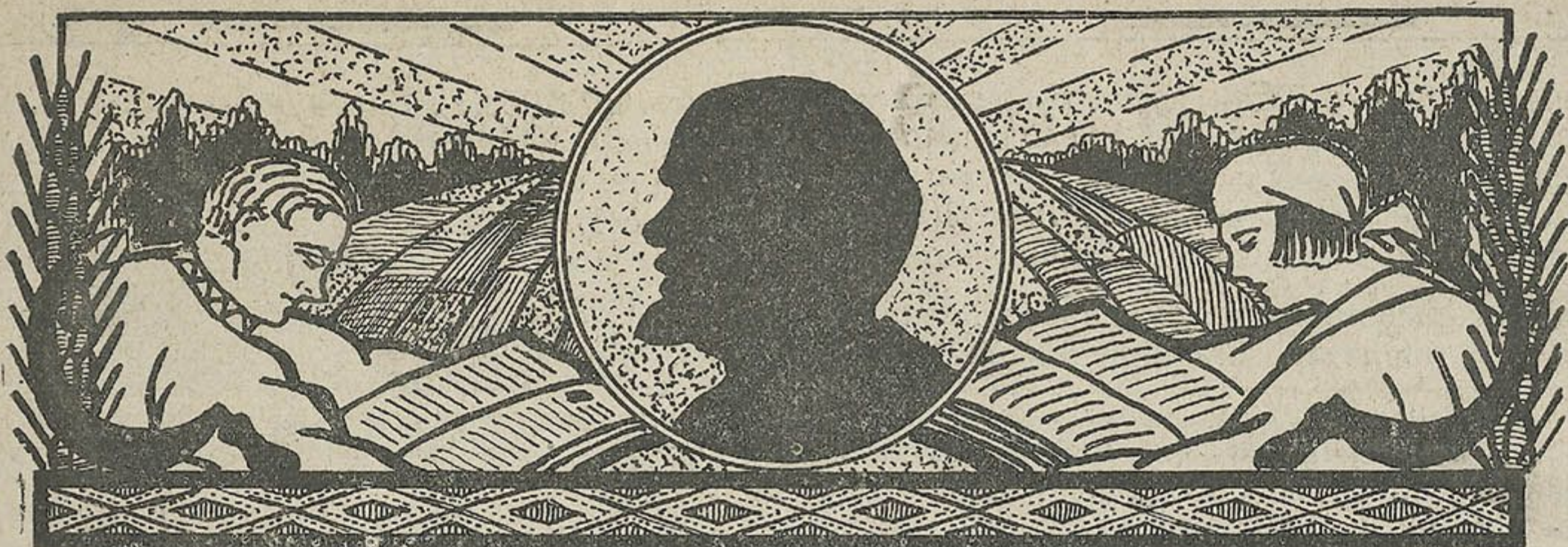
„Згодна-б была запісацца“,
Я сказала: „ды бацькоў
Надта-ж я сваіх баюся,
Запытаю у братоў“...

Прашоў тыдзень, два, чатыры...
Комсамолкай стала я
І пяху цяпер я песьню—
Зеляная лебяду...

Ў комсамоле я вучуся
Гаспадарку будаваць,
Ў комсамоле я вучуся,
Каб умець чытаць, пісаць...

*) Васіль Віцько—малады селянін. Друкуецца ўпершыню.
Зараз працуе старшынёй сельсавету ў Грэскім раёне на
Случчыне. „Малады Араты“, паставіўшы сваёй мэтай выяў-
леньне талентаў з шырокіх гушчаў сялянства, з вялікай прыем-
насьцю друкуе першыя спробы піра Васіля Віцько. Рэдакцыя.

Ўсім кажу цяпер дзяўчатам
Каб пісалісь ў комсамол,
Ўсіх я клічу у ячэйку,
Як Рыгор мяне завёў!

Што сказаў XIV зьезд аб працы сярод вясковай моладзі

Становішча комсамолу.

За час з XIII да XIV зьезду РЛКСМ дасягнуў у сваім разьвіцьці шэрагу станоўчых момантаў, якія ў асноўным магчыма зьвесці да наступнага. Бязупынны рост комсамолу, як на лініі павялічэньня сямроў у існуючых ужо ячэйках, так і арганізацыі новых ячэек на вёсцы. Комсамол зрабіўся больш актыўным удзельнікам у грамадзка-практычнай працы. У сёньнешніх умовах і перспэктывах бліжэйшага часу ўсе гэтыя дасягненьні могуць быць згублены, калі не прадбачыць сваячасна шэрагу недалікаў у агульнай працы. Недалікі гэтыя наступныя: *далёка адстае якасны рост арганізацыі ад яе колькасьці.* Практыкуемыя формы працы, як унутры, так і за межамі комсамолу, *якасна* наладжаны слаба. Зараз асабліва адчуваецца перагіб у бок голай політвучобы і немагчымасьць

поруч з гэтым разьвіваць шырокія формы культурнага выхаваньня моладзі ў процівагу растучаму хуліганству, п'янству і інш.; неадпаведнасьць правадзімай працы да попытаў дарослага юнацтва, асабліва ў пытаньнях эканамічнай працы, і слабае кіраўніцтва з боку комсамолу півэрскай арганізацыяй.

XIV З'ЕЗД УКП(Б).

Політбюро Цэнтральнага Камітэту Ўсесаюзнай Комуністычнай партыі (бальшавікоў).

Адсюль, выходзячы з пастаноў XIV зьезду Ўсесаюзн. КП(б), перад комсамолам паўстае шэраг неадкладных задач.

Прыстасаваць працу да задач моладзі.

Імкненьне да падняцьця кваліфікацыі павінна знайсьці сваё здавальненьне ў арганізацыі ў вясеньнялетні час падрыхтоўчых груп з моладзі ў выш. вуч. установы і тэхнікумы ў горадзе і на вёсцы. У адносінах вёскі поруч з вышэйсказаным мае таксама значнае разьвіцьцё мерапрыемстваў, якія дапамагаюць узмацненьню сельскай гаспадаркі шляхам пераходу да болей адпа-

ведных форм. З гэтай мэтай праца сельска-гаспадарчых гурткоў, школ сялянскай моладзі, арганізацыя масавых культурных мерапрыемстваў праз хату-чытальню павінны быць значна павялічаны і ўзмоцнены.

Упарадкаванне росту і забяспечанне пролетарскага кіраўніцтва

трэба паставіць у сувязі з далейшым ростам комсамолу на вёсцы. Курс на ўцягненне ўсёй батрацкай моладзі, занятай у саматужнай прамысловасці, больш шырокае ўцягненне бядняцкай і лепшай часткі сярэдняцкай моладзі павінна неаслабна праводзіцца—баязні росту са ўсёй рашучасцю трэба супроцьпаставіць *неабходнасць замацавання пролетарскага кіраўніцтва ў комсамоле, якое павінна ажыццяўляцца праз партыйнае ядро, якое трэба і надалей павялічваць; утварыць правільнае штодзённае партыйнае кіраўніцтва саюзам, узмацаваць і выхаваць балышавіцка-вытрыманы ленінска-выхаваны актыв, які зможа набалышавіцку паставіць выхаванне ўсёй масы сяброў саюзу.* Калі вышэйсказаныя моманты будуць узмоцнены, тады ўсялякія размовы аб баязні росту на вёсцы, аб баязні сярэдняцкай моладзі будуць толькі недавер'ем да нашых сіл.

Унутраны змест працы і саюзная дэмакратыя.

Паляпшаць і ажыццяўляць унутрысаюзную працу—вось у чым сэнс практычнага павароту ў прыстасаванні форм да бягучага моманту.

Трэба ад агітацыі пачаць больш шпаркі пераход да глыбокага, абдуманнага зместу працы. Тут, перш за ўсё, паўстае пытанне аб палепшанні сходаў ячэек. Трэба пачаць займацца на іх пытаннямі, бліжэй закрапаючымі моладзь, яе быт—мерапрыемствамі, паляпшаючымі сельскую гаспадарку, поруч з пытаннямі, якія маюць выхаваўчае значэнне. Усё гэтае будзе пачаткам да ажыўлення, падые зацікаўленасць моладзі.

Другое пытанне, якое павінна заняць цэнтральнае месца,—гэта *ўнутрысаюзная*

дэмакратыя. Трэба высунуць абгаварэнне пытанняў, маючых практычнае значэнне. З вузкага круга актыўу ў шырокія масы сяброў саюзу наладзіць больш частыя справядачы камітэтаў і бюро ячэек перад масай сяброў саюзу, прыслухацца да здаровай крытыкі і г. д. Наладзіць абгаварэнне высюўваемых кандыдатаў у кіруючыя ўстановы так, каб ня было механічных выбараў.

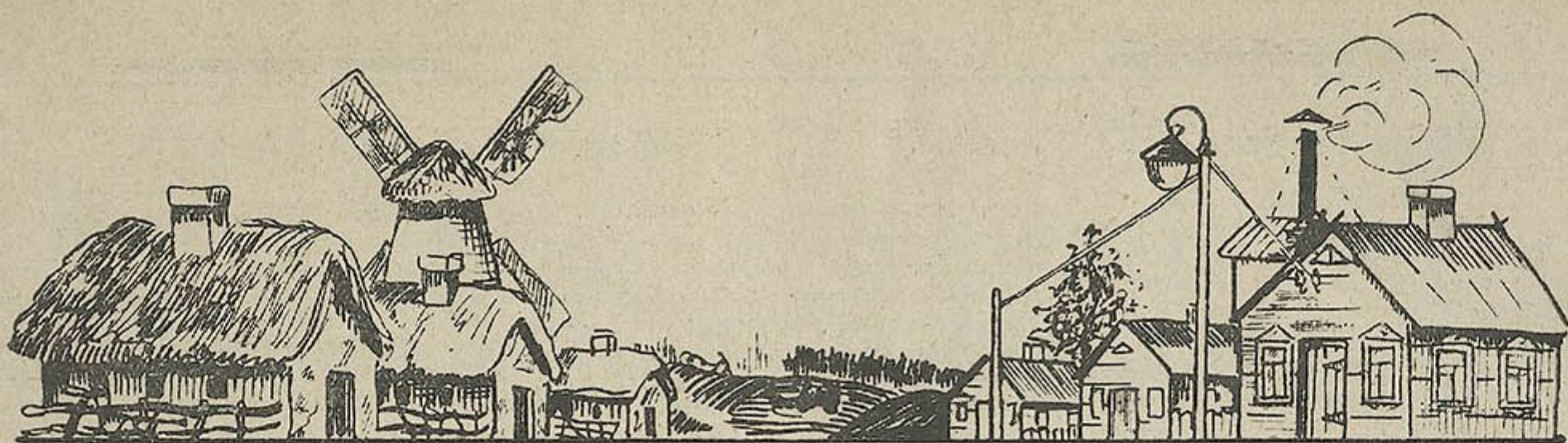
Сьмялей, чымсь да гэтага году, высюўваць больш-менш падрыхтаваных партыйна-зытрыманых комсамольцаў з беднякоў і рабочых у кіруючыя органы.

Трэцяе пытанне—гэта практычна ўвязаць політвучобу з жывымі формамі культурнага выхавання. Перш за ўсё, трэба сконцэнтравать увагу на пытаннях, звязаных з бытам, разгарнуць працу юнацкіх сэкцый, наладжваць добрыя комсамольскія вечары з сучаснымі песнямі і г. д. Наладзіць суды над хуліганам, п'яніцай, добра падрыхтаваць іх. Вось шэраг мерапрыемстваў, якія мы практыкуем, але часамі вельмі непадрыхтавана.

Комсамол і піонеры.

Хворыя бакі комсамолу ў шмат якіх адносінах сталі хворымі бакамі і піонэраў. Рост піонэр-арганізацый ішоў таксама хутчэй іх якаснага развіцця. Унутраная праца піонэр-арганізацый мае мала жывых форм. Прыкмячаецца паслабленне кіраўніцтва з боку часткі комсамольскіх ячэек. Гэткім чынам, і задачай піонэраў зьяўляецца, разам з большым абхопам дзяцей вёскі, усебаковае ажыўленне іх працы. Практычна неабходна паставіць так, каб поруч з гутаркамі па агульна-політычных пытаннях, прыстасаваных да дзіцячага ўзросту і яго попытаў, уліць жывую струю здаровых забаў праз фізычнае выхаванне, гульні і інш. Да гэтага трэба прыцягнуць блізкія да гэтай справы культурныя сілы, прадстаўнікоў партыі і комсамолу, якіх прымацаваць да атрадаў, настаўніцтва і г. д.

АДУСЮЛЬ УСЯГО ПА КРЫСЕ

Дукора.

Наш дапісчык Н. Палонскі піша, што ў Дукорскай ячэйцы, у часе каляд, комсамольцамі, заместа антырэлігійнага дакладу і спектаклю, быў прыдуманы нейкі „конь“, з якім яны хадзілі па хатах і збіралі каўбасы і грошы ад сялян. Палонскі здзіўлен гэтым і піша: „Дык вось якія нашы комсамольцы, ня йдуць насустрач, каб рассяець туман,

які пануе дагэтуль над сялянствам, а разводзяць нейкія спэкуляцыі. „Малады Араты“ ня гледзіць па гадоўцы дукорскіх комсамольцаў.

А вось Чабор—паведамляе рэдакцыю „Маладога Арата“, што вучні Дукорскай сямігодкі заклалі ў школе ячэйку Мопру. У выніку—70 новых, маладых памочнікаў справе ўсясьветнай рэвалюцыі.

„Малады Араты“ выклікае вучняў другіх школ закладаць ячэйкі Мопру.

Ці правільна гэта, піша наш стары дапісчык Мікола, што некаторыя комсамольцы Дукорскай ячэйкі смяюцца з тых сяброў ячэйкі, якія прыходзяць на вячоркі да дзяўчат, нават працягваюць у насыценнай газэце, што „мамяцца з бабамі“.

„Малады Араты“ пытае Дукорскую ячэйку, якая праца праводзіцца ёю сярод дзяўчат?

Шацк.

„Заклалі ячэйку Мопру ў Шацкай сямігодцы“, піша вучань Н. К. Уступіла ў шэрагі Мопру 35 вучняў па-адзінку, а малодшыя клясы ўступілі колектыўна.

Рассяе справа дапамогі барацьбітом рэвалюцыі!

Капыль.

У селяніна захварэла жонка. Нічога ня зробіш, трэба везці ў больніцу. Прыяжджае. Знашоў доктара, расказаў прыкметы хваробы. Доктар селяніну і кажа:—Гражданин, будьте добры, заедьте в старую больницу и привезите кушетку!—Добра, адказаў селянін. Заехаў і пытаецца:—Ці можна ўгледзіць кушэрку, доктар казаў, каб у больніцу ехала!—Няма яе тут яна кватаруе на

Сьвержанскай вуліцы; паядзьце туды, там знойдзеце яе.—так параілі селяніну ў старой больніцы. Ледзьве хату знашоў селянін (добра што хоць белая, адметная).—Ці дома кушэрка? У больніцу яна трэба!—Няма, яшчэ ўчора ў Андросаўшчыну на практыку пасхала,—было адказам. Утраціўшы надзею прывезці ў новую больніцу кушэрку, селянін вярнуўся да доктара.—Почему так долго были? Где же кушетка?—запытаў доктар.—У Андросаўшчыну на практыку паехала...—было адказам. Толькі цяпер зразумеў доктар у чым справа.

„Вось чаму нам трэба няўхільна праводзіць беларусізацыю“—кажа ў допісе Васіль Дзямідовіч, падмацоўваючы свае словы вышэйпрыведзеным здарэньнем.

Азярыцкая Слабада.

„Малады Араты“ атрымаў допіс пад назвай „Як мы жывем“. Паглядзім-жа, што піша наш новы дапісчык, выбраўшы сабе мянюшку—„Два“.

Цяпер у нас адчынена хата-чытальня, дзе моладзь праводзіць сваю культурную працу. Маюцца тры гурткі:

політычны, с.-гаспадарчы й агульнаадукацыйны. Заняткі праводзяцца рэгулярна. Організавана ячэйка ЛКСМБ. Чуць ня кожны вечар гуляюць хлопцы ў поліфранты. Усё добра, нават сярод дзяцей пры школьцы ўтварылася думка арганізацыі ў піонэры.

Вельмі кепска, што старыя робяць вялізныя перашкоды ў працы. Вось, напрыклад: запісаўся хлапец у с.-г. гурток, дык за гэта бацька ня даў есьці, марыў цэльную нядзелю голадам. Гэтага мала некаторыя зусім забараняюць сваім дзецям хадзіць у чытальню (прыклад, старая кабэціна з сваім батраком прышлі паслухаць грамафон у хату

чытальню; калі яны прышлі позна веча-рам да хаты, дык стары ня пусьціў іх начаваць. Ідзеце да чытальні начаваць“,—казаў ён.

Але, ня гледзячы на такі ўціск з боку бацькоў, моладзь сваё робіць. Яе цягне да кнігі, яна вёдае, што ёй яшчэ трэба доўга жыць і жыцьцё сваё яна перабудуе ў хуткім часе на новы лад.

Вёска Балотня.

Майлеўшчына.

Комсамалец з вёскі Балотня звяртаецца у „Малады Араты“ з просьбай дапамагчы. У чым-жа? А вось: Доўскае ЕПО трымае шэфства над піонэрамі іхняй вёскі. А ў піонэраў тых—клуб ёсць, але лампы няма. Колькі раз прасіў вожы ў шэфа, каб лампы купіць як-небудзь, але і дагэтуль піонэры ў цёмным клубе ў „сьляпога Апанаса“ гуляюць.

Як бачыце, „Малады Араты“ дапамагае, даўшы месца гэтаму дробнаму факту на сваіх старонках.

Саўхоз „Молат“.

Меншчына.

Наш супрацоўнік Алесь Сьцежка напамінае праз друк ячэйцы саўхозу „Молат“ аб неабходнасьці выпусьціць насыценную газету.

„Малады Араты“, даведаўшыся што ў ячэйцы маюцца свае сілы (22 сябры, з якіх 3 дзяўчыны) згаджаецца з сваім супрацоўнікам, а ячэйцы раіць адразу пачаць выданьне насыценнай газэты.

Вёска Кавалевічы.

Моладзь вёскі Кавалевічы Сяргееўскага сельсавету жыве пастарому па даўнейшаму, ня мае ні клубу ні хатычытальні, нават ніякага гуртка.

Вячоркі, розныя п'яныя пагулянькі, вось тое, што займае нашу моладзь у вольныя ад працы гадзіны.

Дзеці змалку прывыкаюць да курэньня, ругатні, гульні ў карты і інш. кепскім рэчам. Аб піонэрах тут ніхто ніколі ня чуў.

Наогул кажучы, моладзь жыве старым жыцьцём, якое пакінулі ім іх дзяды і прадзеды.

„Належным комсамольскім арганізмам, трэба як найхутчэй узяцца за працу ў гэтай вёсцы і памагчы моладзі вылезьці з цемры,—піша наш дапісчык Д. В.“

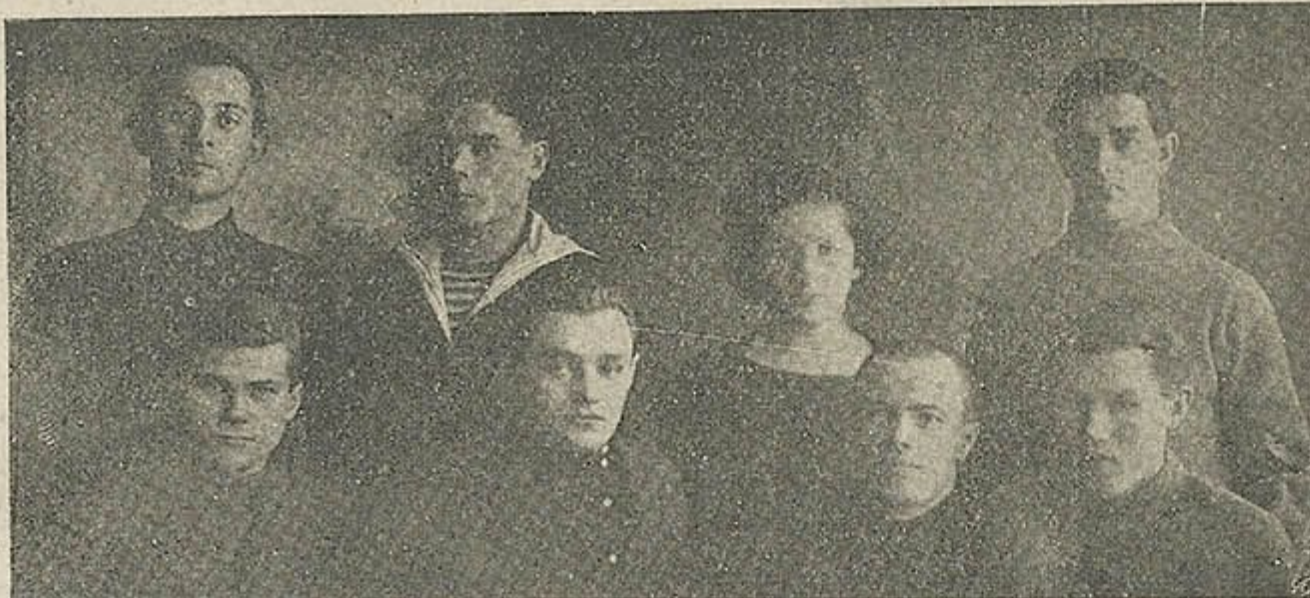
М-ка Койданава.

— У Койданаве шмат батракоў, ходзяць вучыцца ў школу па ліквідацыі няпісьменнасьці. Адначасова Сельбатарчком заклаў гурток па вывучэньні статуту Саюзу Працаўнікоў Зямлі і Лесу.

— Батрацкая актыўнасьць узрастае на кожным кроку—піша ў „Малады Араты“ Батрак.

— Пры Койданаўскай сямігодцы працуе модельны гурток. Гурток робіць моделі розных самалётаў. Вучні ўважліва сачаць за дасягненьнямі гуртка.

— Будуць лётчыкі!—канчае свой допіс вучкор Досіп.

Бюро Аршанскага Акруговага Камітэту ЛКСМБ.

Пас. Рудзенск.

Меншчына.

Па тэй прычыне, што піонэрскі атрад пасёлку Рудзенск налічвае звыш 60 піонэраў.—у нас у хуткім часе будзе два атрады,—піша наш дапісчык—Ціхі.

Свая мова—абавязкова!

Адзін хворы беларус Пашоў к доктару лячыцца. Прышоў у больніцу. Абдёр вус. Сеў А ўсё як быццам-бы баіцца. — Ну, што вам надо?—там спыталі. (У больніцы на расійскай мове размаўлялі)

— Што нада?.. прышоў лячыцца! А ўсё як быццам-бы чаго баіцца. А доктар з больніцы, прагледзіўшы, лякарства прыпісаў. Якое аддаўшы хвораму сказаў: — По две ложки после пиши. У хворым і зьмяшалася: пішчы... пішчы...

Значыць, пасля кожнай ложки, Трэба прапішчаць хоць трошкі. Прышоў дадому, стаў лякарства піць. А потым на ўсю хату калі запішчыць!.. — Што ты здурнеў?..—здыўлёна жонка кажа. — Маўчы!.. вось гэтаю бутэлькаю як змажу,

Мне казалі дактары Піць і пішчаць да тэй пары, Пакуль ня буду я здаровы!— Дык вось што значыць свая мова!

А. Салодкі.

Шацк.

Раней пры першай Шацкай ячэйцы ЛКСМБ выходзіла вусная газэта, але яна пад канец перастала выходзіць.

Ячэйка ўхваліла замест вуснай выпусьціць насыценную газету. Цяпер пры ячэйцы выходзіць насыценная газэта „Чырвоны Прамень“, якой ужо выйшла 9 нумароў. Газэта выходзіць на беларускай, яўрэйскай і расійскай мовах. Моладзь надта цікавіцца газэтай і надта любіць яе чытаць.

Адно кепскавата, што ёсць яшчэ шмат комсамольцаў, якія яшчэ ў сваю газету ня пішуць, а любяць, каб для іх нехта напісаў. Трэба гэта ў далейшым зьнішчыць і ў газету пісаць усім комсамольцам, піша ў „Малады Араты“ стары супрацоўнік Ч. В.

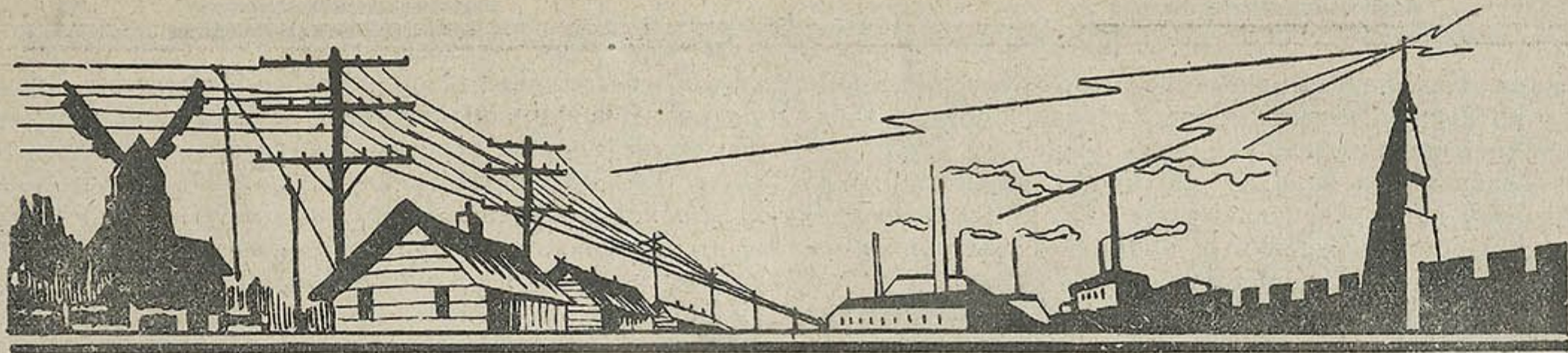
Прусінава.

У сучасны момант наша моладзь ня траціць дарма часу. Больш перадавая ўступіла ў комсамол.

Ёсць яшчэ ячэйкі МОПР'у „П. Н., вольна пажарні. дружна, у якіх пераважнае месца займае моладзь. Амаль кожнае свята ставяцца спектаклі. драмгуртком моладзі ў Нар. ДOME. Пры хаце-чытальні ёсць актыў з комсамольскай і беспартыйнай моладзі, якія нясуць дзяжурствы. Большасць хлопцаў зьяўляецца падпісчыкамі газэт і часопісаў.

Бяруць чытаць кнігі з бібліятэкі, якіх маецца да 400 экз. па розных пытаньнях. Новы быт мала-па-малу ўваходзіць у жыцьцё вёскі, выцясьняючы стары, падгніўшы.

У нас моладзь арганізавана,—канчае свой допіс В. А.

Дакторскія гутаркі

Сухоты.

Адным з найстрашнейшых ворагаў чалавецтва зьяўляецца хвароба сухоты ці гузіліца.

Асабліва небяспечна гэтая хвароба ў маладым веку, калі організм яшчэ разьвіваецца і расьце, калі яго сілы, накіраваныя да абароны ад шкодных уплываў розных чужаедаў і бактэрыяў, ня зусім падрыхтаваны для сваёй адказнай працы.

За часы імперыялістычнае і грамадзянскае вайны, г. зн. больш як за 6 гадоў, згінула столькі людзей, колькі гіне ад сухотаў на працягу 15 месяцаў.

Сярод памершых у шпіталях і больніцах, тры з пяці, ці 60 са 100 паміраюць, маючы ў сабе заразу, якая выклікае сухоты.

Сярод дзяцей школьнага ўзросту да 20 проц. носяць у сабе пачаткі хваробы і 5 проц. хварэюць ужо разьвітымі формамі сухот.

Сухотамі хварэюць людзі больш сільныя, энэргічныя, працаздольныя, на якіх грамадзянства ўскладае вялікія надзеі. У самым росквіце сіл і працы, на самым высокім пункце барацьбы і змаганьня, прад днём перамогі, ціхутка падкрадаецца гэты здраднік і злодзей і адбірае плады перамогі, нішчыць вынікі шматгадовае працы, адбірае спачатку сілы да жыцця, а затым і самае жыццё. І замест трыумфу перамогі, замест радасьці скончанае працы і адпачынку пасля яе, чалавек атрымоўвае труну, ідзе ў зямлю, каб знікнуць назаўжды.

Людзі доўга ня ведалі, як пашыраюцца сухоты, як зараза пераходзіць ад хворага да здаровага, ці хварэюць сухотамі жывёлы.

Толькі ў 1882 годзе вядомы нямецкі доктар Робэрт Кох адкрыў бацылу, падобную да лясачкі ці да палачкі, якая выклікае хваробу сухотаў. Гэтая зараза так зараз і называецца „палачкай Коха“.

Калі стала вядома прычына хваробы і яе ўзбудзіцель, дык чалавечкі розум адкрыў і шляхі яе пашырэння, і спосабы перадачы, і яе ролю ў агульна-чалавечым жыцці.

Бацыла, якая выклікае заразу сухот, надта малая і можа быць разгледжана толькі праз асобную прыладу, праз мікроскоп.

Яна адзета ў васьковую абалонку, дзеля чаго зьяўляецца надта трывалай адносна ўплываў на яе розных лекаў і зусім не паддаючыся ўплыву сьпірту і моцных квасаў. Дзеля гэтага яна ў мэдыцыне і называецца сьпіртатрывалай і квасатрывалай.

На васьковую абалонку мае ўплыў толькі тлушч (жыр), які расчыняе абалонку, пазбаўляе бацылу яе абароны, пасля чаго яна і гіне ў крыві ад ўплываў белых крывяных целаў.

Бацыла мае здольнасьць шпарка размнажацца і можа лёгка жыць і па-за організмам чалавека пры ўмове адеутнасьці простага, беспасрэднага асьвятленьня сонцам.

Сухотамі хварэюць рыбы, жывёлы (апрача казы), птушкі. І рыбы, і жывёлы, і птушкі пашыраюць хваробу сярод людзей.

Асабліва лёгка зараза перадаецца праз малако, і вось чаму так часта сухотамі хварэюць дзеці, для якіх малако зьяўляецца часам адзінай стравай.

Але часцей ад усяго людзі самі заражаюць адзін другога. Кожны хворы на сухоты чалавек, выхарківае за дзень каля 300 мільёнаў бацыл.

Зразумела, што харкавіна такіх хворых зьяўляецца крыніцай заразы.

Калі хворы чалавек харкае навокал сябе, калі ён жыве ў дрэнным памяшканьні альбо не дае досыць сьвету сонца ў сваю кватэру, альбо мала асьвятляе ў ёй паветра, дык яго кватэра таксама робіцца крыніцай заразы і зьяўляецца небяспекай для грамадзянства.

Зараза можа перадавацца і праз вопратку, і праз бялізну, і праз начынне для яды і піцця, і беспасрэдна ад хворага да здаровага пры цалаваньні, супольным жыцці і сумесным карыстаньні пасьцельлю.

Не заўжды бацыла, папаўшая ў цела чалавека, зараз выклікае хваробу. Для гэтага патрэбны пэўныя ўмовы.

Высіленьне організму папярэдняй іншай хваробай альбо цяжкай працай спрыяюць паяўленьню хваробы. Дрэнная, з санітарнага пункту гледжаньня, кватэра, у якой мала сонца, мала чыстага паветра, у якой брак плошчы, таксама спрыяе, каб заражэньне прыйшло да skutku. Дрэннае альбо недастачнае кармленьне можа быць прычынай таго, што хвароба, хутка пасля заражэньня, пачынае разьвівацца. Цяжкія душэўныя перажываньні, высіляючыя нэрвовую матэрыю організму, могуць быць прычынай разьвіцьця хваробы.

Вось галоўнейшыя ўмовы, пры якіх сухоты могуць разьвівацца.

У чым зьяўляецца хвароба і ў чым яе найвялікшая небяспека.

Бацыла сухот, абароненая васьковай абалонкай, пранікае ва ўсе органы. Яна пасяляецца і ў печані, і ў кішках, і ў мазгах, і ў нырках, і ў цягніцах, і ў касьцях. Няма такога месца ў організме чалавека, куды не прашла-б гэтая жывёлка і не пачала мно-

жыцца. Калі чалавек заскабіць сабе руку і ня выме скабі, дык на гэтым месцы адразу робіцца запаленне і пачынае збірацца матэрыя.

Трэба цяпер на адну хвіліну ўявіць, што ў цела чалавека папала некалькі тысяч такіх дробных скабак і навокал кожнай з іх робіцца запаленне і затым пачынае збірацца матэрыя.

Але-ж калі ў цела пападае скабка, дык сама яна ня ўплывае на ўвесь арганізм. Тымчасам бацыла сухот зьяўляецца сама жывой істотай, сама корміцца, расьце і множыцца і выдзяляе ў кроў матэрыялы свайго жыцця. Гэтыя матэрыялы і зьяўляюцца ядамі, якія атручваюць арганізм і выклікаюць у ім паважныя зьмены. Гэтыя яды ў мэдыцыне называюцца токсінамі.

Першым уплывам токсінаў на арганізм зьяўляецца павялічэньне колькасьці кvasу ў арганізьме.

Сухотная бацыла, сама будучы кvasатрывалай, выдзяляе шмат кvasу. Дзеля зьмяншэньня шкоднасьці кvasу, арганізму вельмі патрэбна вапна.

Вапну чалавек атрымоўвае разам з стравай, але надта мала, і хутка пасья заражэньня сухотамі гэтай звычайнай колькасьці вапны ўжо не хапае для жыцця арганізму, і ён пачынае браць вапну з тых запасаў, якія ўжо ёсьць у арганізьме. Найбольшыя запасы вапны знаходзяцца ў касьцёх, адгэтуль арганізм і пачынае чэрпаць запасы вапны, дзеля зьмяншэньня колькасьці кvasу ў арганізьме.

Зразумела, што калі такое зьявіцца будзе ў дзіцячым ці ў маладняцкім узросьце, калі косьці яшчэ не аформаваліся, калі яны яшчэ растуць, дык адабраць ад іх запасаў вапны зьяўляецца роўназначным астаноўцы і далейшага росту й разьвіцьця.

Павялічэньне колькасьці кvasу ў арганізьме выклікае зьмены і ў дыханьні чалавека, дзеля таго што арганізм не дапушчае тлёну ў сабе, каб яшчэ больш не павялічваць кvasатворчых процэсаў. Гэта адбываецца на кармленьні арганізму і ператраўліваньні спажыўчых матэрыялаў. Яны ня ўсе могуць быць выкарыстаны, і арганізм пачынае галадаваць. Чалавек пачынае сохнуць (чаму наш народ і называе хваробу сухотамі), яго арганізм высіляецца, крыві робіцца менш, сілы падаюць, зьмяншаецца працаздольнасьць, урэшце наступаюць паважныя зьмены ў вельмі адказных органах, якія і прыводзяць да сьмерці.

Як можна збавіць сябе ад сухот.

Лячыць сухоты можна, лячыць іх патрэбна ня толькі каб ратаваць захварэўшага чалавека, але яшчэ каб і не даваць хваробе пашырацца, каб не заражаць здаровых. Самому лячыць сухоты нельга, трэба абавязкова звярнуцца да доктара і па магчымасьці да спэцыяліста па сухотах. У кожным

акруговым горадзе Народным Камісарыятам Аховы Здароўя пабудованы асобныя ўстановы, якія лечаць выключна хворых сухотамі,—гэта сухотныя дыспансэры. Тамака хвораму дадуць патрэбнае лячэньне, і, што найгалоўнейшае, дадуць добрую раду, як яму трэба жыць і працаваць, каб змагацца з хваробай у ўласным целе і не заражаць сваіх суседзяў і блізкіх, крэўных людзей.

Лягчэй хваробу папярэдзіць, ніж лячыць. Дзеля папярэджаньня хваробы трэба мець веды, якімі канчаткова патрэбна кіравацца ў сваім жыцьці.

Першае, што патрэбна ведаць кожнаму чалавеку, гэта тое, што сонца і сьвежае паветра зьяўляюцца магутнымі сродкамі дзеля барацьбы з заразай.

Трэба, каб нашы хаты так будаваліся, каб як мага больш сонца сьвяціла ў хаце. Патрэбна пры ўсякай пагодзе абавязкова адчыняць вокны, каб найлепш асьвяжаць паветра ў хаце.

Гэта найлепш рабіць у той час, калі паліцца печка, тады добра асьвяжаецца паветра і ня траціцца цяпло.

Трэба добра памятаваць, што чалавек можа працаваць паводле сваіх сіл, дзеля таго, усякая праца, выклікае павышаную стомленасьць і высіленне, павінна праводзіцца з розумам, з перарывамі для адпачынку.

Трэба добра памятаваць, што чалавек павінен спаць ня менш 8 гадзін, што найлепшым часам дзеля адпачынку зьяўляецца ноч, дзеля чаго трэба берегчы свае сілы, умяркоўваць ночныя працу і забавы, каб ад сну не адрываць аніводнай хвілінкі.

Найвялікшай небясьпекай зьяўляецца гарэлка, якая таксама высіляе чалавечкі арганізм і спрыяе як заражэньню, так і разьвіцьцю хваробы, калі чалавек ужо заражаны.

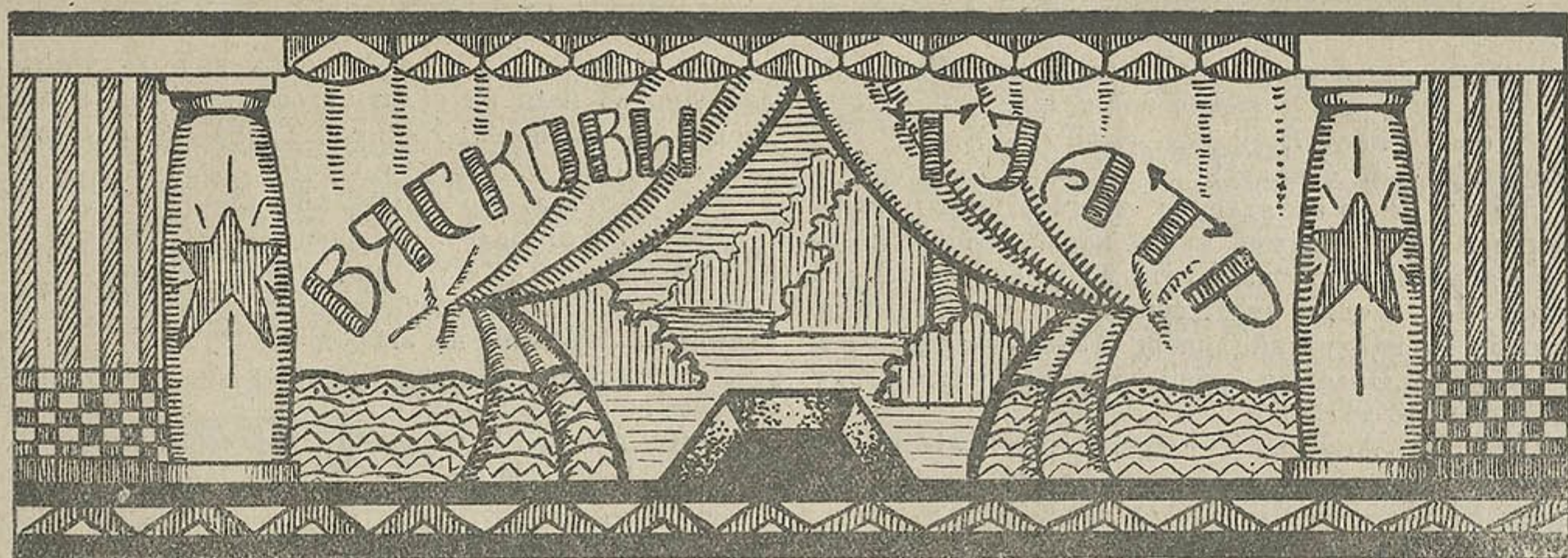
Дзеля таго, каб арганізм быў мацнейшы, трэба яго гартаваць. Гартаваньне арганізму дасягаецца праз прывучэньне яго да зьмен тэмпературы, праз купаньне, праз гімнастычныя практыкаваньні і інш. Вельмі важнае значэньне мае кармленьне арганізму. Карміцца трэба акуратна і добра. Гэта ня значыць, што трэба есьці якіясь надзвычайныя стравы. Самыя простыя спажыўчыя матэрыялы, калі яны сьвежыя, калі яны прыняты ў час, прыносяць больш карысьці, ніж самыя дарагія, штучныя стравы.

Самае-ж важнае,—гэта дабіцца, каб людзі, якія ўжо заразіліся, якія ў сабе носяць заразу, не перадавалі яе здаровым.

Дзеля гэтага патрэбна, каб хворыя лячыліся, каб ня плёвалі навокал сябе, а карысталіся кішэннымі плявацельніцамі, каб яны па магчымасьці ня спалі разам са здаровымі і не карысталіся супольнымі ручнікамі і начыннем.

Д-р Трэмповіч.

Хітрасьць Андрэя

Сьцінныя абразкі з быту комсамолу

АСОБЫ:

ХВЯДОСЬ КЛЫЧКА—селянін гадоў 50—55, кулак-самагоншчык.

АНДРЭЙ—яго сын, хлапец гадоў 19-20.

ЯКІМ МІРОНАЎ—малады хлапец, сакратар комсамольскай ячэйкі.

АНТОСЬ }
ВАСІЛЬ } комсамольцы.

МІКІТА МІХЕЕЎ

КУЗЬМА ДУПЛО

РЫГОР КАСЬЦЕВІЧ

СЫМОН МІРОНАЎ—брат Якіма, дэмабілізаваны чырвонаармеец.

Адбывалася ў вёсцы Паляны.

Абразок першы.

Селянская хата. На сьцяне вісяць абразы, а побач два партрэты: Леніна і Калініна. Як заслона адчынілася, за сталом сядзіць Якім і штось піша. Праз нейкі час уваходзіць Антось.

Антось: Добры дзень, Якім!

Якім: Дзень добры! (Вітаюцца за руку).

Антось: Што ты тут піша?

Якім: Ды вось трэба перапісаць пратакол апошняга пасяджэння ячэйкі, бо ўсё неяк часу ня меў. Маці, ведаеш, і так ужо зле на мяне, кажа, што ад гаспадаркі адбіўся. Бацька то яшчэ сяк-так, а вось маці ніяк ня можа згадзіцца...

Антось: Ого-о!.. Даўно гэта ў цябе? (Паказвае на партрэты на сьцяне). Нешта я раней ня бачыў...

Якім: Ды гэта ад учарашняга.

Антось: А як-жа бацькі, нічога?

Якім: Маці дык ані блізка была, але бацька кажа—няхай сабе вісяць, то-ж і ў хаце будзе прыгажэй. Ну, а я, вядома, выкарыстаў гэта.

Антось: Прабаваў і я. Прынёс партрэт Леніна і толькі гэта пачаў абіраць на сьцяне месца, аж тут маці як узлася, дык я чуць ногі з хаты вынес, а партрэт у печы спаліла.

Якім: Ну, што-ж зробіш, прыходзіцца старым уступіць, а з часам разгледзяцца, разбярэцца, то пераменяць свой погляд... Але чаму гэта няма Васіля? Ужо трэ' было-б брацца за працу ды хутчэй канчаць насыценную газету. (Бярэ з-за абразы скру-

чаную паперу і разварочвае на стала. Уваходзіць Васіль).

Васіль (уваходзіць з газетамі ў руках): Добры дзень, хлопцы! (Вітаецца з усімі за руку).

Якім і Антось: Дзень добры!

Якім: Чаго так спазьніўся?

Васіль: Я вышаў якраз у пару, але на вуліцы напаткаў пошту, дык прызастанаўся ўзяць газеты (кладзе газеты на стала), а за адно распытаўся аб навінах.

Антось (бярэ адну газету і разглядае): Ну, дык што ты выпытаў?

Васіль: Што выпытаў, то няма чаго казаць, бо аб тым напісана ў газэце (вымае з кішэні ліст). А вось табе, Якім, ліст, напэўна ад Сымона.

Якім (вазрывае ліст і хоча чытаць, але Васіль яго перабівае).

Васіль: Хлопцы, глядзеце: пачынаецца дэмабілізацыя 1902 году. Напэўна, і Сымон хутка прыдзе.

Якім: А вось зараз пабачым (чытае ў голас):

Добры дзень, дарагія тата, мама і брат Якім. Пасьпяшаю вам заведаміць, што я жыў і здароў і скоро дамоў прыеду, бо ўжо 1902 год пачынаюць дэмабілізаваць. Яшчэ паведамляю вам, што ваш ліст я атрымаў, за які шчыра дзякую, што вы аба мне не забываецеся. Дарагі брацец, Якім! Я цяпер ужо не такі, як быў раней, а дзеля таго прашу цябе, каб ты да майго прыезду добра наглядаў за бацькам, бо ён захоча спаткаць свайго сына ня толькі хлебам і сольлю але й самагонкаю. Ото-ж тваім абавязкам будзе не дапусьціць да гэтага. Пісаць больш ня маю часу. Перадай маё комсамольскае прывітаньне Васілю, Антосю і ўсім хлопцам і дзяўчатам. А затым бывай здароў. Твой брат Сымон Міронаў. 10 верасня 1925 году.

Антось (здаволен): Вось цяпер, як прыдзе Сымон, то ў нас пойдзе праца...

Якім: А пакуль што трэба брацца хутчэй за газету, бо ў нядзелю трэба вывесіць абавязкова, а сягоння ўжо пятніца. (Усе размяшчаюцца за сталом. Васіль разбірае матэрыял, Якім піша, Антось клеіць ужо напісанае).

Антось: Зноў Андрэй гуляць пачаў. Нічога з гэтага, хлопцы, ня будзе. Трэба ўзяцца нам за яго як належыцца. Далей так немагчыма. (У гэты момант пачуўся зыг разбівацца шкла і ў хату, праз акно ўкінуўся вялікі камень. Усе спуджана глядзяць

перш на акно, а пасля адзін на другога. Якім кідаецца вон з хаты, але хутка варочаецца)

Антось (да Якіма): Хто гэта?

Якім: А каб я ведаў!..

Васіль: Як мне здаецца, то гэта ніхто іншы, як толькі Андрэй. Больш тут у нашай вёсцы ніхто гэтага ня зробіць. А калі гэта ён, то па яго нагаворы. Усе хлопцы знаходзяцца пад яго ўплывам. Нам трэба як найхутчэй зрабіць гэтаму канец.

Антось: Вядомая рэч!.. Набіць яму морду сьвіначую і ўсё тут.

Якім: Не, Антось! Тут, брат, гэтым нічога не паможаш. Я думаю лепш у савет заявіць, хай разьбяруць!..

Васіль: Пакінь-ты з саветам!.. У савеце яго дзядзька сядзіць... дый хто выбіраў гэты савет? Кулак! Чыю яны руку ліжучь?

Якім: Гэта так. Але ўсё-ж такі яны павінны справядліва рассудзіць.

Антось: А то можна ў раён звярнуцца!..

Васіль: Да раёну далёка, пакуль туды дойдзеш, кулак! ў дзесяць разоў папярэдзяць і там нагавораць такога, што яшчэ табе горш будзе, яшчэ цябе вінаватым зробіць.

Якім: Памойму, Андрэй хлопец ядавіты і заўсёды патрапіць апраўдацца, а дзеля гэтага трэба біць яго-ж аружжам—хітрасцю. Перш-на-перш, трэба пазбавіць яго ўплыву на беспартыйную моладзь. Гэта самае галоўнае. А далей будзем бачыць, што нам рабіць!.. Прыедзе Сымон, паможа нам у гэтым, а цяпер да працы! (Зноў бяруцца за работу).

З а с л о н а.

Абразок другі.

Дарога, прысады, блізка вёскі. Вечар. Як заслона адчынілася, на дарозе пад дзеравам сядзяць тры хлопцы: Рыгор, Кузьма і Мікіта. Кузьма ціха штось грае на гармоніку. Рыгор і Мікіта лушчаць гарбузы. Час-ад-часу паглядаюць у бок вёскі. Відаць, што яны кагось чакаюць. Праходзіць некалькі хвілін.

Рыгор (паглядзеўшы ў бок вёскі): Ідзе! (Усе заварушыліся. Кузьма пакінуў іграць. Уваходзіць Андрэй).

Мікіта: Ну, што, прынёс?

Андрэй: Прынёс! (Дастае з-пад кашулі пляшку самагонкі).

Кузьма: Лоўка!

Андрэй (выкладае з кішэні пернікі, кавалак хлеба і кладзе ўсё гэта на хустачку, якую Мікіта разаслае): Бацька ня сьпіць, біблію чытае. Чакаў, чакаў—не кладзецца!.. Пракраўся ў склеп і сьпёр!..

Рыгор: Ды што там, давай!.. (Усе расьселяюцца ў кола і па чарзе кожны п'яне з бутэлькі-булькаючы, зморшчыліся).

Андрэй (калі часамі хто доўга п'януў, то перапыняў: „Будзе, дай другому!“ Адчуваючы сябе гаспадаром—падзяліў пернікі і хлеб). Ведаецца, хлопцы, я хачу з комсамоламі пабіцца, але яны здрафілі, ня вышлі з хаты. Учора яны сабраліся ў Якіма і штось там пісалі, а я, праходзячы, ўзяў камень, ды па акне як грохнуў, дык яны ўсе аж пад стол пазалазілі ад страху. А я крычу: „Выходзьце на бой! Усіх перарэжу!“

Мікіта: Ну, і што-ж?..

Андрэй: Ня вышлі! Здрафілі! (Усе сьмяюцца).

Мікіта (ціха да Рыгора): Каб ён толькі жыў, колькі гэта праўда!..

Рыгор (ітак сама да Мікіты): Пытайся-ж!.. (Усе п'юць, ядуць).

Андрэй: І чаго яны, комсы праклятыя, нос дзяруць? З намі ня гуляюць, самагонку ня п'юць, да дзевак ня ходзяць!.. Хлопцы! Трэба іх праўчыць?! га?.. (Усе ўжо прыкметна п'яныя).

Кузьма: Пр-р-а-авіль-на-а!

Рыгор: Валі-і. Андрэй, мы за табо-ой!

Андрэй (ухваціўся, хваціў пустую бутэльку і разьбіў яе аб дзерава): Ня дрэф, хлопцы! за ўсё я атветчык!.. Хадзем на агарод!..

Кузьма: Якую мы там тр-р-асцу рабіць будзем?!

Андрэй: Комсамолам капусту ламаць!

Рыгор і Мікіта: Хадзем! (Усе падыходзяць, хістаюцца).

Андрэй: І-і-і-іх!.. ягадка-а малі-іна-а-а!..

Рыгор: Кузьма-а!.. Нагармонівай мазурку!..

Андрэй: Ём-нір-ем!.. (Кузьма з усіх сіл расьцягвае гармонік і бяз толку перабірае кляпаны, усе круцяцца, п'яюць. Мікіта да ўсіх лезе цалаваніца).

Андрэй: Лупі-і!.. Гуляй, наярывай!.. Знай маю дабрату!.. Увесь бацькаў склеп аддам! Пі, гуляй! За ўсё я атветчык!.. І-і-і-іх!..

(Пашлі п'яныя, скачучы, іграючы).

З а с л о н а.

Абразок трэці.

Раніца. Двор ля хаты Хвядоса Клычкія. Відаць вугал хаты, акно і ганак. Пад акном столік і лаўка. Ля ганку на лаўцы стаіць вядро і кубак. Двор чыста прыбраны. Хвядос, апрануты па сьвяточнаму, у вакулярах, сядзіць за столікам і чытае біблію ў голас.

Хвядос: ...се облако светлое осенило их. И се глас из облака глаголющий... (і і. д. Можна ўзяць эвангелле. Праз нейкі час уваходзіць Андрэй. Увесь ён у іграх, у падранай кашулі. Убачыўшы бацьку, Андрэй хачуць няпрыкметна прайсьці ў хату, ужо нават за дзьверы ўзяўся, але ў гэты момант Хвядос перапыняе яго).

Хвядос (адарваўшыся ад бібліі): Андрэй! (Андрэй прыстаўнавіўся). Дзе ты прападаў?..

Андрэй (наволі падходзіць да бацькі): З хлопцамі!.. гуляў!..

Хвядос: Добра гуляў! (Аглядае яго). Піў?!

Андрэй: Н... не!..

Хвядос (жорстка): Чаго лжэш? Нясе ад цябе за вярсту!..

Андрэй: Я толькі трошкі!.. адзін раз глынуў!..

Хвядос: Дзе самагонку браў? Зноў украў? Зноў хлапцоў паіў? (Андрэй маўчыць, апусьціўшы галаву).

Э-эх! Андрэй, Андрэй!.. Прапашчы ты чалавек!.. У каго ты крадзеш? У самога сябе! Памру, усё тваё будзе,—і крама, і гаспадарка, і грошы. Нашто дарам хлапцоў поіш? Якая табе ад гэтага карысьць?.. Глядзі, Андрэй!.. (Зьмякчэў). Ня слухаеш мяне, а я цябе абманываць ня буду!.. я цябе люблю!.. Помні, што я раблю ўсё к дабру!.. Я цябе ў людзі хачу вывесці, хачу панам зрабіць!.. Ці-ж падходзіць табе вадзіць кампанію з гэтаю галотаю, абарванцамі!.. Пакуль я жыў, ты павінен мяне слухаць!..

Андрэй (чуць ня плача): Татачка, не сварэцца!.. Далібог ня трывожцеся. Усё буду рабіць павашаму, ува ўсім буду слухаць!..

Хвядос: Ну, глядзі-ж!.. Пасля сам будзеш радаванца, ды і мне спакайней будзе на тым сьвеце. Ты-ж у мяне адзін!.. Мне хочацца, каб ты шчаслівым быў у жыцьці!.. Вось толькі ты ня хочаш на

гэта зьвярнуць увагі... нічога ня робіш, толькі з хлопцамі цягаешся нямаведама дзе... Баюся я, як памру, пачнеш насьледства прапіваць, грошы ўсе прагуляеш... Прап'еш апошнія і жабраком застанешся... Э-эх, Андрэй! Вучыцца табе трэба. З вучэньнем не прападзеш!.. Вунь, Піліп Лявонаў—парабак, за душою ні капейкі, а глядзі куды махнуў?! У горад, у самую найвышэйшую школу, мудрасьці вывучацца!

Андрэй: Бо Піліп у комсамолы запісаўся, а ім усё ўсюды адчынена... іхняя сіла...

Хвядось (важна): Ну, што-ж?! А ты—сын першага багача. Я грошай не пашкадую, каб толькі цябе ў людзі вывесці. Кажы, хочаш вучыцца ці не?

Андрэй: Хачу... Але толькі з гэтага нічога ня выйдзе. Грошы тут не памогуць, а яшчэ горш падвядуць. (Паўза).

Андрэй (нясьмела): Тата!..

Хвядось: Чаго табе?

Андрэй: А калі-б і мне... у комсамол, га?..

Хвядось: Я ўжо думаў аб гэтым... (Стукае пэрвова пальцамі па стала).

Андрэй: Вучыцца ахвота ёсьць, але без комсамолу нічога ня выйдзе. Вы, тата, ня бойцеся, кепскага тут нічога ня будзе...

Хвядось: На бога забудзешся!?

Андрэй: Не, татачка, не!

Хвядось: Як не? Комсамолы-ж супроць бога. І ты антыхрыстам станеш? Праклянута тады!.. Сваймі рукамі задушу... як гадзюку...

Андрэй: Не, татачка, вы ня трывожцеся. Для мяне, апрача бога і вас, больш нікога няма... далібог-жа...

Хвядось: Гля-ядзі, Андрэй!.. (Грозіць пальцам)

Андрэй: Не сумлявайцеся, тата. Самі пасудзеце, ці-ж вам будзе прыемна, як цераз год зьвявіцца гэты парабчука Піліп сюды камісарам ды ўсімі камандаваць будзе? А мне, ці-ж будзе прыемна глядзець, як галота будзе над маім бацькам зьдзеквацца?.. А вучыцца як застануся, тады і комсамол, па-баку! Выўчуся—сам камісарам буду... ну, то рашайце, тата!..

Хвядось: Добра!.. Толькі-ж гля-ядзі!.. Ад бога адступішся, то мне на вочы не паказвайся!..

Андрэй: Будзьце спакойны, тата... Ніколі гэтага ня будзе! (Хвядось пашоў у хату. Андрэй, застаўшыся адзін, здаволена ўсьміхаецца). Пачатак зроблен! Цяпер яшчэ трэба як-колечы падладзіцца да Якіма! (Бярэ ў кубак з вядра вады і пачынае мыцца).

Кузьма

Рыгор

Мікіта

(уваходзяць): Здароў Андрэй!

Андрэй: Як маемса? (Мыцца).

Рыгор: Ну, як адчуваеш сябе пасля ўчарашняга?

Андрэй: А што мне... ня першы-ж раз, здаецца!..

Кузьма: Але-ж і далі мы капусьце дыхту! Я сягоньня глядзеў, дык ніводнага качана цэлага не засталася... Га-га-га!.. (Усе сьмяюцца).

Мікіта: Гэтага мала... трэба яшчэ чым колечы ім дапамагчы...

Рыгор: А ведаеце што, хлопцы?

Мікіта: Ну?

Кузьма: Што?

Рыгор: Каля млыну комсамалец Антось рыбу ловіць...

Мікіта: Ну, а што далей?..

Рыгор: Два нераты паставіў за выспаю...

Кузьма: Ну, дык што?..

Рыгор: Давайце парвём нераты... Хай комсамолы бяз рыбы застануцца!..

Мікіта: Пр-р-авільна!

Андрэй (да гэтага часу мыўся, але, пачуўшы апошнія словы, рашуча павярнуўся): Стой! Комсамолаў не чапаць!..

Мікіта

Рыгор

Кузьма

(разам): Што?.. Як-жа так?..

Мікіта: Даўно гэта ты ў заступнікі запісаўся?

Андрэй: Не чапаць, кажу, і ўсё тут! Я з імі памірыўся і хутка ўжо сам комсамольцам буду!

Усе: Га-га-га!.. Лоўка, лоўка заліваеш!..

Мікіта: Вось дык Андрэй!.. Га-га-га!.. Язык без касьці...

Андрэй (сур'ёзна): Нічога я не заліваю!..

Кузьма: Чакай, так яны цябе і ўзялі!.. Га-га-га!..

Андрэй: А чаму-б і ня ўзяць? Я такі-ж чалавек, як і ўсе, ды можа нават пальзіцельней за ўсіх вас буду!

Усе: Ого-го!..

Андрэй (недаверчыва сьціскаючы вочы): Што? Ня верыце?.. А я ўжо з Якімам гаварыў...

Мікіта: (здыўлена) З Якіма-ам?!

Рыгор: (таксама) Гаварыў!?

Кузьма: (таксама) Ты-ры?!

Андрэй: Я! Гаварыў! Ён мяне ўгаварваў, каб я ў комсамол запісаўся!..

Кузьма: Лжэш?!

Андрэй: Далібог! (Кузьма, Рыгор і Мікіта глядзяць адзін на другога як-бы нічога не разумеючы). Мне з цэнтру паперу прышлюць!

Усе: Ну-у?..

Андрэй: Вось вам і ну-у!

Рыгор: Што ты ў комсамоле рабіць будзеш?

Андрэй: Знайду што рабіць. Досыць ужо з гармонікам па вуліцы цягацца!

Кузьма: Ляпей з гармонікам. Весялей. А ў тваім комсамоле ні пагуляць, ні выпіць, сядзі ды політграматы дзяўбі...

Андрэй: Ну-у, брат! Мы й самі з вусамі. Калі захачу, то і ў комсамоле і вып'ю, і пагуляю. Ніхто й знаць ня будзе.

Кузьма: Дык лепш зусім не запісвацца... свабодней...

Андрэй: Ну й не запісвайся, цябе ніхто ў шыю ня гоніць. А я цераз комсамол вучыцца ў горад паеду!..

Усе: Га-га-га!.. Чаго захачеў!..

Андрэй: Дурні, вы... сьмейцеся, а я ўсё-ткі паеду. Піліпа-ж паслалі вучыцца?.. Паслалі?..

Рыгор: Паслалі.

Андрэй: Ну, то й мяне пашлюць! (Усе задумаўшыся стаяць, а Андрэй ўсьміхаючыся пашоў у хату).

Рыгор: (у задуме) Та-ак!..

Кузьма: Што так?

Рыгор: Ды вось, комсамол...

Мікіта: Ну?

Рыгор: Гарнізацыя, брат, крэпкая!

Мікіта: Але! (Паўза).

Рыгор: А ведаеце, хлапцы?.. Каб гэта і нам у комсамол запісацца? га?..

Кузьма: Яшчэ чаго... запішыся ды сядзі з імі за політграматамі, нават і пагуляць нікуды нельга будзе пайсці...

Рыгор: Пакінь ты! Абыдла ўжо гэта гульня... (Да Мікіты): А ты, Мікіта, як думаеш?..

Мікіта: І я думаю запісацца, толькі вось, ці прымучь...

Кузьма: Э-эх вы, кумсамолы дурныя! (Шлюнуў і вышаў).

Рыгор (усмехнуўся): Сам ты дурны, чаго ты лаешся?! (Да Мікіты): Прыняць, то прымучь, вось толькі трэба з Якімам пагаварыць.

Мікіта: А то давай Андрэя папросім, каб ён перад Якімам за нас слаўцо закінуў...

Рыгор: Што-ж, давай!.. (Уваходзіць Андрэй, выціраючыся ручніком).

Мікіта: Мы парашылі... гэтак сама...

Андрэй (выціраючы): Што гэтак сама?

Мікіта: У комсамол...

Андрэй (здыўлена): Што о!?

Рыгор: Я і Мікіта парашылі запісацца ў комсамол...

Андрэй: Вы-ы, у комсамо-ол?!

Рыгор: Дык вось хочам прасіць цябе, каб ты з Якімам пагаварыў на конт нас...

Андрэй: Ага-а!.. Ну, што-ж, можна! Я магу... я пахлапачу, і вас прымучу!

Мікіта і Рыгор (разам): Вось, дзякуем! (Падаюць яму руку).

Андрэй: Ды што там... Я заўсёгда за вас...

Мікіта (да Рыгора): Ну, а цяпер хадзем сьнедаць!..

Андрэй (застаўшыся адзін, усміхаючыся): Эх, дурні вы дурні! Патрэбны вы ў комсамоле, як сабаку пятая нага! Якую вы там трасцу рабіць будзеце. Толькі і здольны па завугольям хадзіць ды дзевак мацаць! (З папарою). Эх, галота, галота! (Рантам). Ці не Якім гэта йдзе па вуліцы?.. (Углядаючыся). Але-ж ён! Вось добра... пазаву сюды ды папрашу яго!.. (Кліча): Якім, а Якім! Зайдзі, братка, сюды!

Якім (за сцяною): Чаго?

Андрэй (просячы): Ды зайдзі, я маю да цябе вельмі-ж пільны інтэрас.

Якім (нехаця ўваходзіць): Які ў цябе можа быць да мяне інтэрас?!

Андрэй: Якім, мне з табою... пагаварыць трэба...

Якім: Ну, я слухаю, гавары!

Андрэй: Справа ў тым, што я... што я хачу... хачу йсці па шляху камунізму і... ну, і паслужыць вобчэству...

Якім: Ясьней! Я цябе не разумею!

Андрэй: Хачу ў комсамол... разам з вамі будаваць камуністычную будучыну...

Якім: Хм!.. А бацька як?

Андрэй: Што бацька, бацька кажа, калі цябе да беднякоў цягне—ідзі, а мяне ня трывож...

Якім: Та-ак! Значыць у комсамол хочаш?..

Андрэй: Хачу, але!.. Галаву палажу за сьветны пролетарыят!.. (Друім тонам): Ты... мне выбачай, Якім, я быў несазнацельны, не разумеў... Гэта я разбіў табе акно... Я капусту паламаў... Але я акно папраўлю... заўтра-ж папраўлю, а за капусту я заплачу... во... маеш... вазьмі... (Дае грошы).

Якім (бярэ грошы): Хваціць!

Андрэй: Ну, то як, Якім?..

Якім: Што-ж, пішы заяву, а вось сягоньня вечарам будзе сход—разьбіром!

Андрэй: Анкету гэтак сама трэба?

Якім: Трэба! Зараз дам! (Дастае з кішэні й дае).

Андрэй: Вось, добра! (Бярэ анкету). Цяпер вось што, Якім! Рыгор і Мікіта спраўляліся аб комсамоле...

Якім: А што?

Андрэй: Хочуць запісацца...

Якім: (усміхнуўся). Што-ж, гэта добра! Калі ўбачыш іх, то скажы, каб зашлі да мяне ўзялі анкеты!

Андрэй: Добра! (Садзіцца за столікам і прырыхтаваўся пisać). Якім, усміхаючыся, пашоў. Андрэй нейкі час сядзіць задумайшыся). Хця каб не напісаць чаго лішняга! (Пачынае пisać).

Заслона

Абразок чацьверты

Уся дэкарацыя прыбраная. Пасярэдзіне сцэны стаіць стол, а навокал лаўкі. Як заслона адчынілася, за сталом сядзіць Якім. Усе дзеючыя асобы знаходзяцца ў сям'і сярод публікі.

Якім (паднімаючыся): Таварышы! Агульны сход комсамольцаў ячэйкі лічу адчыненым. Прашу выбраць сакратара. Вібіраць сакратара могуць усе прысутныя. Старшынёй ад ячэйкі выдзяляецца т. Сымон Міронаў, дэмабілізаваны чырвонаармеец. (Андрэй можа йраць ужо стары комсамол. Сымон займае месца старшынёй і праводзіць сход. Разьбіраюць два пытаньні: прыём ў комсамол і оцячэныя справы. Першых двух, Рыгора і Мікіту, прымаюць паводле статуту, чытаюць заявы, анкеты і г. д. Чыю чытаюць анкету, той павінен на гэты час узыйсці на сцэну, такім чынам, калі й ня ўдасца правесці ў сакратары Андрэя, то як будучы чытаць яго анкету, ён узыйдзе на сцэну, бо ён у далейшым павінен там быць. Пры прыёме ў комсамол могуць выказвацца за і проці толькі комсамольцы, таласаваньне таксама. Як разьбіраюць анкету Андрэя, то ніхто з комсамольцаў ня выказваўся ні за, ні проці, а дзе-ля гэтага старшыня дазваляе выказацца беспартыйным).

Старшыня: Дык можа хто з беспартыйных выкажацца?

Кузьма (з публікі йдзе на сцэну): Хоць я й беспартыйны, а думаю так: ня можна яго прымаць. Бацька ў яго кулак, самагоншчык, краму сваю мае, людзей абірае... І сына гэтаму-ж самаму вучыць. Апрача таго, Андрэй сам казаў, што ён ідзе ў комсамол толькі дзеля таго, каб вучыцца ў горад паехаць...

Андрэй: Няпраўда гэта... Я гэтага не казаў!..

Кузьма: А вунь, сягоньня раніцаю, як я ў цябе быў з хлопцамі?.. Я, Рыгор і Мікіта... не казаў?!

Рыгор: Праўда, праўда! Казаў!..

Мікіта: Праўда!

Андрэй (маўчыць, апусьціўшы галаву).

Старшыня: Хто скажа за?..

Гола с з с а л і: Годзі сьмяяцца! Ня прымаць, і усё тут!

Андрэй (падышоў да Якіма, шха): Слухай, дык як-жа так... ты-ж абяцаў мяне прыняць?..

Якім: Прымаю ня я. увесь сход. Вось зараз прагаласуем!

Старшыня: Хто за, падымеце рукі? (Няма). Хто проці? (Усе комсамольцы паднялі рукі).

Заслона.

Юрка Доўгі.

М. Зарэцкі. „У віры жыцця“—Апавяданні. Менск. Дзяржаўнае Выдавецтва Беларусі. Цана 1 р. 50 к.

Калі ўжо загаманілі ўсе аб нечым дужа цікавым і важным, калі сталі шанаваць працу нашага маладога, бязумоўна талентнага пісьменніка М. Зарэцкага і мераць аршынам крытыкі—дык і мы, вясковыя хлопцы і дзяўчаты самых глухіх вёсак Смалявіцкага раёну, хочам сказаць сваё слова адносна твораў т. Зарэцкага, а ў асобку, яго кнігі „У віры жыцця“.

Мы ня ўмеем гаварыць „з ног сшыбальным“ языком, мы ня спэцы-крытыкі, але слова наша, чыста-мужычае, ад уласнай сьведомасьці,—няхай прымецца пад увагу тымі, хто яшчэ ня зусім поўна ацаніў творчасць т. Зарэцкага і вартасць у беларускай літаратуры яго каштоўнай па зьмесьце кнігі „У віры жыцця“.

Мы т. Зарэцкага зналі ўжо з газэт, кожную пошту чакалі з нецярплівасьцю і, ухвіліўшы жмут нумароў „С. Б.“, садзіліся паводаль, каб ніхто не мяшаў, і з запоем, з смакам чыталі яго апавяданні, калі ён ашчасьліліваў нас, даўшы ў друк свой твор.

І вось, раз увечары... зборнік „У віры жыцця“. Кожны з нас, з усёй чарады паасобку, бралі ў рукі гэты прыгожы па мастацкай вокладцы зборнік, з вясёлай усмешкай аглядалі з усіх бакоў, мацалі і з радасьцю дзіцяці аддавалі яго другому. Узяліся за чытку. За поўнач пераваліла, а ніхто не хацеў разыходзіцца...

- Братачка, чытай!.. Чорт яго бяры з сном!..
- Валяй, валяй!.. Далей яшчэ смачней!..
- Не перабівай!..

„Политшкола комсомольца“—руководство для комсомольских политшкол 1-ой ступени и самообразования. Рабочее издательство „Прибой“ Ленинград—1925 г., 330 старонак.

Перад кожным комсомольцам пастаўлена заданьне—вучыцца. Неабходнасьць запасу вед самага рознастайнага зьместу сустракаецца ў практыцы на кожным кроку. На дапамогу тут павінен прысьці альбо політгурток, політшкола, альбо самаадукацыя праз вывучэньне кніжак. Перада мною ляжыць прачытаная кніжка, нядаўна выдадзеная, праўда, на расійскай мове „Политшкола комсомольца“, і, трэба сказаць, прачытаўшы яе, я папраўдзе самаадукаваўся.

Уся кніжка падзелена на заняткі. Усіх заняткаў—21. У кніжцы пры дапамозе самых рознастайных матэрыялаў дадзены поўныя весткі аб: Ленінскім комсамале і яго задачах і ролі, якую выконвае ён павінен, аб гісторыі юнацкага руху ў СССР, пра КІМ і нашых замежных братоў; маюцца разь-

хвалявалася моладзь, а тут і старыя захапіліся, як рукой, сон з усіх зьмяло: усе вакол чытача, вакол зборніку т. Зарэцкага. І ня дзіва. Сучасны, рэволюцыйны поўны і праўдзівы зьмест з цікавым сужэтам, хараство зваротаў і сакавітасьць мовы, і прыгожыя вобразы,—усё гэта прымусіла аддаць усю перавагу гэтаму зборніку. І ня дзіва і тое, калі на начлезе пры вогнішчы, на вечарынках, на рэпэтыцыях нашых спэтакляў, калі прыдзецца каго-небудзь чакаць, ці пасьля яе, і ёсьць свабодны час, на поспратках цяпер, ды дзе-б ні сабраўся гурток моладзі—там заўсёды з надзвычайным захапленьнем чытаецца зборнік „У віры жыцця“...

Здаецца, у гэту жменьку сваіх твораў аўтар улажыў усю сваю душу, усе лепшыя свае пачуцьці і пісаў кроў сэрца і сокам сваіх нэрваў.

Калі раз папыталі мы ў аднаго хлапца, чаму ён так заўзята заўсёды чытае Зарэцкага, дык ён не задумаўшыся адказаў:

— Тое, што ён напісаў, здаецца—я калісь-та сам перажываў альбо буду перажываць.

Вось чаму так у пашане сярод вясковай моладзі творы Зарэцкага, вось чаму яны каштоўны для нас.

Мы, моладзь сялянская, шчыра дзякуем т. М. Зарэцкага за яго для нас каштоўны падарунак і маем надзею, што кожная сялянская хата, дзе ёсьць моладзь, абавязкова набудзе „У віры жыцця“, а паважаны т. Зарэцкі яшчэ парадзе не адным другім сваім зборнікам.

М. Нікановіч, Я Кудзін, Міхейчык, Раманчык, Анэля Нікановіч і ўвесь культпрасьветны гурток вёскі Клянік, Меншчына.

дзелы: рабочы—гаспадар прамысловасьці СССР, саветы, профсаюзы, смычка соцыялістычнай прамысловасьці з сельскай гаспадаркай, НЭП, коопэрацыя, тварам да вёскі; дадзена поўная гісторыя Комуністычнай партыі, пачынаючы ад самага ўзьнікненьня рэволюцыйнага руху, рэволюцыі 1905 г., імперыялістычнай вайны, 1917 году, адзінства партыі пры НЭП'е і канчаючы пытаньнем апошніх дзён—адзінствам. Урэшце, маецца разьдзел—Комінтэрн, нацыянальнае пытаньне і паўтарэньне ўсяго папярэдняга.

Да кніжкі далучан слоўнік чужаземных слоў, якія часта трапляюцца ў кнізе, што палягчае радавому комсамольцу займацца па гэтай кнізе.

Як відаць, кніжка разьлічана на масавага комсамольца, таму раім праводзіць заняткі ў політгуртках і політшколах па ёй, а таксама пры самаадукацыі політычным ведам.

Каштуе кніжка нядарага—1 рубель, і вясковыя комсамольцы заўжды могуць купіць яе. К.

Як чытаць кнігі

„Чытаць кнігі“—гэта зусім ня так проста, як часта думаюць. Можна прачытаць шмат кніг, а карысьці ад гэтага атрымаць надта мала. А можна прачытаць толькі некалькі кніжак, але здабыць ад гэтага чытаньня шмат каштоўнага для свайго ўмысловага разьвіцьця. Усё гэта залежыць ад таго, як чытаць.

Трэба ўмець як чытаць кнігі, трэба навучыцца добра чытаць кнігі. Што-ж гэта значыць—„добра чытаць кнігі?“ Гэтыя словы трэба разумець вольна. Папершае, перад тым, як пачынаць чытаньне, трэба паставіць перад сабой мэту гэтага чытаньня. Калі, прыкладам, хочаш пазнаёміцца з мінулым беларускага народу, дык трэба ўзяць для чытаньня „Гісторыю Беларусі“. Або калі маеш на мэце вывучыць вусную народную творчасьць, то трэба чытаць зборнікі беларускіх народных казак, песень, пагаворак і г. д.

Падругое, трэба прывучыць сябе знаходзіць у чытаемых кнігах самае галоўнае, гэта знача, тое, што адказвае нам на пастаўленыя нашы запытаньні.

Кожная кніга або артыкул высвятляюць тое ці іншае пытаньне, тлумачаць тое ці іншае зьявішча.

Кожнае мастацкае апавяданьне ці верш або апісваюць абкружаючае нас жыцьцё, або перадаюць думкі і пачуцьці пісьменьніка аб тым ці іншым зьявішчы.

Мала прачытаць кнігу або артыкул, або верш і, не падумаўшы аб прачытаным, зараз-жа забыць аб гэтым. Ад гэтага чытаньня ніякай карысьці няма, але ёсьць шкода, бо пры гэтым чытаньні толькі надарэмна траціцца час і псуецца вочы.

Прачытаўшы што-небудзь, трэба памеркаваць над тым, якая галоўная думка ў напісаным (ідэя), паразважаць аб тым, што хацеў сказаць і даказаць аўтар кнігі ці апавяданьня, падумаць аб асобах або фактах, якія апісаны ў кнізе, параўнаць іх з жыцьцём і вядомымі вам асабіста асобамі і фактамі. Наогул, прачытаўшы кнігу, трэба спакойна і пільна прадумаць яшчэ раз тое, аб чым напісана ў кнізе, трэба выявіць свае ўласныя думкі і пачуцьці адносна прачытанага. Трэба, як кажуць, разам з пісьменьнікам абмазваць усю кнігу.

Каб лягчэй было пасля чытаньня разважаць аб прачытаным, трэба ў часе чытаньня мець пад рукамі паперу і аловак і запісваць тое, што найбольш зацікавіла, здзівіла, узрадала або абурала, якая думка аўтара падабалася, а з якой вы нязгодны і г. д.

Гэтак чытаючы кнігі, можна ўзяць з іх, „высмактаць“ з іх усё вам патрэбнае, усё для вас важнейшае і карысьнейшае. Гэтак прачытаўшы адну кнігу, вы набудзеце для розуму значна болей, чымся чытаючы многа кніг, але чытаючы абы-як.

Цві-віч.

Перапіска з нашымі супрацоўнікамі

Рыгору Жлобічу.—Ня справіўся ты, браток, з сваёй задачай. Артыкул „Комсамол-памоцнік і зьмена партыі“ вышаў з-пад пярэтка твайго слабенкім. Таму і ня пойдзе.

Ф. Залудкаму.—У кожным допісе прыводзь факты з жыцьця вашага пасёлку Рудзенск. Бяз фактаў з жыцьця допісаў не зьмяшчаем.

А. Салодкаму.—Вершы атрыманы, адзін з іх „Свая мова—абавязкова“—зьмяшчаем. Усе іншыя—слабыя: пішы.

Янку Кіму Заслаўскаму.—Допісы выкарыстаем у чарговых нумарох нашай часопісі.

А. Кулікоўскаму.—Чакаем новых допісаў пра жыцьцё вашай школы.

Цішку Шпаку.—Верш „Моладзь“—слабы. Карыстаючыся момантам, адказваем усім нашым поэтам, што мала ў вершах аднае рыфмы і пры тым дзеяслоўнае, трэба, каб была нейкая сугучнасьць, музычнасьць.

Рэдактары: { Іл. Барашка.
Д. Ратнер.

Як жыве моладзь у Заходняй Беларусі

Ліст ад Комсамолу Заходняй Беларусі 8-му Зьезду Ленінскага Комуністычнага Саюзу Моладзі БССР.

Цэнтральны Камітэт Комуністычнага Саюзу Моладзі Заходняе Беларусі вітае ў асобе 8-га зьезду ЛКСМБ усю працоўную моладзь Савецкае Беларусі і яе правадыра і кіраўніка — Ленінскі Комсамол.

Рабочая і сялянская моладзь Заходняе Беларусі з вялікаю ўважлівасьцю сочыць за тэю працаю, якую вядзе наш братэрскі Комсамол. Яго заваёвы, дасягненьні і рост зьяўляюцца яркім і найбольш важным і найбольш важным доказам таго, як правільна і ўмела вырашаецца пытаньне аб моладзі ў краі, дзе на чале ўлады стаяць рабочыя і сяляне. Мы на справе бачым, як няўхільна паляпшаецца агульнае становішча рабочае і сялянскае моладзі ў БССР, мы бачым, як Савецкая ўлада і яе кіраўнік — Компартыя клапаціцца аб маладым падростаючым пакаленьні. Комсамол БССР, які аб'яднаў больш 40 тыс. працоўнае моладзі, які вядзе за сабою ўсю масу працоўнае моладзі, праводзіць вялізарную працу ў эканомічнай, політычнай і культурнай галіне. Гэта праца і рэальныя яе дасягненьні яшчэ больш узмацняюць імкненьне шырокіх мас працоўнае моладзі Заходняе Беларусі да рэвалюцыйнага змаганьня з капіталам і ўстанаўленьня ўлады рабочых і сялян.

Наш Комсамол ведае і аб тых цяжкасьцях, у якіх вам прыходзіцца працаваць.

У апошнія часы буржуазны і соцыял-згодніцкі друк захлынаецца ад радасьці і да хрыпоты лемантуе аб „новым крызісе ў СССР“, аб „новым надломе ў шэрагах Компартыі“ аб „поўным“ банкруцтве будаўніцтва соцыялізму.

Мы ня верым гэтым выдумкам нашых ворагаў. Мы ведаем і цьвёрда ўпэўнены, што СССР няўхільна ідзе наперад па шляху бясспрэчнага будаўніцтва соцыялізму. Мы ведаем, што на шляху гэтага будаўніцтва сустракаецца шмат цяжкасьцяў, але мы разам

з гэтым бачым, як гэтыя цяжкасьці перамагаюцца ўсім Савецкім Саюзам пад правільным і цьвёрдым кіраўніцтвам Комуністычнае партыі. Мы ведаем і цьвёрда ўпэўнены, што ўсякія ружовыя надзеі ворагаў на разлом, развал УКП(б) спаткаюць жалезную сьцяну непарушнага адзінства ў ланіцкіх шэрагах бальшавіцкае партыі. Мы з радасьцю бачым, што чарговая кампанія мані і радасьці клясавых ворагаў разбурылася, як картачны домік, бо Компартыя, як і раней, адзіна, як і раней, адзіна воляю, з моцнаю дысцыплінаю, пад кіраўніцтвам свайго бальшавіцкага ЦК стаіць і будзе заўсёды стаяць на чале вялізарнае творчае працы ў СССР. Мы з вялікаю цікавасьцю даведваемся, што ЛКСМБ таксама зьяднаны непарушным адзінствам, што да 8-га зьезду ён выступае, як адзіная зьяднаная арганізацыя. Комсамол і ўся працоўная моладзь Заходняе Беларусі ўпэўнены, што, дзякуючы гэтаму адзінству, Ваш зьезд здолее вырашыць тэю надзвычайна важную задачу, якія стаяць перад Вамі ў справе ўдзелу ў будаўніцтве соцыялізму. Мы цьвёрда ўпэўнены, што пасля 8-га зьезду Ваша праца пойдзе яшчэ больш пасьпяхоўна і плянавіта.

Жадаем 8-му зьезду пасьпяхоўных вынікаў у працы, поўнае зьяднанасьці наўкола партыі і стопроцэнтнага адзінства. Наш саюз упэўнен у тым, што 8-ы зьезд не абміне тае працы і змаганьня, якія даводзіцца тут у глыбокім падпольлі весці нам. За апошні год Комсамол Заходняе Беларусі вырас у вялізарную комуністычную сілу. Значна павялічыліся нашы шэрагі, узмацніўся ўплыў у горадзе і вёсцы. Нашым саюзам праведзены вялікія і пасьпяхоўныя політычныя кампаніі (Міжнародны юнацкі дзень, 1905 год, профпраца і г. д.). У бягучы момант мы праводзім шырокую эканомічную кампанію за па-

лепшаньне становішча рабочае моладзі, якое пагаршаецца з кожным днём поруч з паглыбленьнем гаспадарчага крызісу ў Польшчы. Комсамол пачаў змаганьне за адзіны фронт рабочае і сялянскае моладзі, маючы ўжо тут вялікія посьпехі.

У зьвязку з крызісам, які перажывае Польшча, у зьвязку з растуць голадам і беднасьцю ў масах, у працоўнае моладзі яшчэ мацней расьце цяга да арганізаванага рэвалюцыйнага змаганьня з буржуазіяю. На чале гэтага змаганьня ідзе наш Комсамол. Ясна, што гэта прымушае буржуазны ўрад ужываць нячужаныя дагэтуль рэпрэсіі ў адносінах да комуністычных рабочых і профэсійных арганізацый. Астрогі запаўняюцца ўсё новымі і новымі ахвярамі. Лад поліцэйшчыны, дэфэнзывы, лад нідзе нябачнага тэрору пануе ў краі. І, не зважаючы на тое, што нас заганяюць усё глыбей і глыбей у падпольле, не зважаючы на такія ўмовы змаганьня, не зважаючы на тое, што бот поліцэйскага душыць усякае выяўленьне вольнае думкі, мы ўвесь час расьцём, умацоўваем сувязь з масамі і супольна з імі вядзём нясупыннае змаганьне з капіталам.

Наш лёзунг — бліжэй да мас — заваёвае большасьць працоўнае моладзі. Праца і змаганьне наўкола яго будзе бальшавізаваць наш КСМ, будзе прыбліжаць час рашучых боёў і перамог.

Комсамол Заходняе Беларусі ўпэўнен, што за нашай працай і змаганьнем Вы будзеце сачыць з неаслабнаю ўважлівасьцю і што наша моральная політычная сувязь будзе ўмацоўвацца і пашырацца.

Хай жыве 8-ы зьезд ЛКСМБ!
Хай жыве наша гэроўская сувязь!

Хай жыве рэвалюцыйнае змаганьне з буржуазіяю!

Хай жыве аб'яднаная БССР!

ЦК КСМ Заходняе Беларусі.

ЦІ ПАДПІСВАЎСЯ? — ...

на 1926 год

на двухтыднёвую часопісь сялянскай моладзі

„МАЛАДЫ АРАТЫ“

О Р Г А Н

Цэнтральнага Комітэту Ленінскага Комуністычнага Саюзу Моладзі Беларусі.

Умовы падпіскі—з да-сылкаю да хаты:

на 1 месяц — 15 кап.,
на 3 месяцы — 45 кап.,
на 6 месяцаў — 90 кап.

Падпіска прымаецца

ў Менску Контрагэнцтвам друку
(Савецкая, 63)

і ў провінцыі—усімі аддзяленьнямі Бел. Дзярж. Выдавецтва, агэнтамі і ўпаўнаважанымі, а таксама ўсімі паштова-тэлеграфнымі аддзяленьнямі.

„МАЛАДЫ АРАТЫ“—на сваіх старонках праводзіць гутаркі аб політыцы. Высьвятляе ўсе цікавыя сялянскую моладзь пытаньні.

„МАЛАДЫ АРАТЫ“—праводзіць аграномічныя гутаркі, высьвятляе асобныя лепшыя гаспадаркі.

„МАЛАДЫ АРАТЫ“—дае парады сялянскай моладзі, у каго вывучыцца зьмяшчаючы жыццёвыя правадары БССР і СССР.

„МАЛАДЫ АРАТЫ“—вядзе барацьбу за новую вёску, змагаецца з усімі дрэннымі бакамі жыцця вёскі.

„МАЛАДЫ АРАТЫ“—друкуе творчасць сялянскай моладзі: апавяданьні, вершы, прыпеўкі, жарты. Таксама друкуе комсамольскія п'есы і песні.

„МАЛАДЫ АРАТЫ“—для сялянскае моладзі высьвятляе жыццё і працу моладзі гораду.

„МАЛАДЫ АРАТЫ“—друкуе артыкулы па пытаннях Комсамолу, Комуністычнай Партыі, звязаных з працаю вёскі.

„МАЛАДЫ АРАТЫ“—таксама высьвятляе жыццё вёскі, друкуючы корэспондэнцыі, лісты вясковай моладзі і г. д.

„МАЛАДЫ АРАТЫ“—высьвятляе жыццё сялян і рабочых Заходняй Беларусі.

„МАЛАДЫ АРАТЫ“—таксама друкуе матэрыялы для забаў: загадкі, гульні і г. д.

„МАЛАДЫ АРАТЫ“—дае парад моладзі, што чытаць, водзіць аб кніжках як бібліотэкі „Чырвоная Зьмена“, „Маладняк“, так і інш.

